

Revija Zveze društev upokojencev Slovenije

**20. jubilejna
likovna kolonija**

**Memorandum:
pred volitvami v DZ**

**Izzivi
vseživljenjskega
učenja starejših**

**Utripi v
pokrajinskih
zvezah**

**Osrednji pogovor:
Dr. Anja Kopač Mrak**

Beseda vodstva ZDUS

.....3

V žarišču

Pred državnozborskimi volitvami 4
 Skrb za starejše mora biti prednostna naloga prihodnje vlade ..5
 Izzivi vseživljenjskega učenja starejših 6
 MeKoS predstavil vsebinske predloge za volitve v Državni zbor.7
 Konstitutivna seja SeKoS 8

Mednarodna dejavnost

Manifest za volitve v Evropski parlament 2019 –
 Doseganje enakih pravic in dostojanstva starejših oseb. 9
 Spomladansko srečanje Upravnega sveta
 AGE platform Europe 11

Kultura

20.likovna kolonija v Izoli. 13
 Oživiljena Šišenska godba 14
 Srečanje literatov 15
 Svetovni dan knjige v DU Pivka 15
 Rokodelska razstava PZDU Dolenjske in B. krajine 16

Pravilnik o priznanjih 15

Osrednji pogovor

Dr. Anja Kopač Mrak 26

Utripi v pokrajinskih zvezah 28

Šport in rekreacija

Turnir v futsalu 33
 Tarok turnir na Šmarjetni gori 33
 Dopisna strelska in invalidska liga 34
 Organizatorji državnih športnih iger v letu 2018 34

Evropsko pismo 35

Avtonostalgija

Fiat 1400 (in Fiat 1900) 35

Pod Zdusovim žarometom

Ema Tibaut 36

Zdusova ambulanta 38

Obvestila

Z ZDUSom in Zavodom Zaupanje na Čarobno simfonijo –
 nepozabni dan v arboretumu Volčji Potok 39

Pred dobrimi petinštiridesetimi leti so v ZDA začeli strogo nadzorovati oglasna sporočila, ki so Američane silila k početju nezavednih in nepojasnjenih dejanj. Dogajalo se je, da so si neizmerno zaželeli Coca-Cole, pa čeprav niso bili kdo ve kako navdušeni nad to pijačo. Pa se je pripetilo, da si je enega od filmov /The Flight of Phoenix - Fenixov let/ z Jamesom Stewartom in Hardyjem Kruegerjem v glavnih vlogah ogledal nek psiholog, predavatelj na Loyola Collegeu v ZDA, profesor dr. Ty Colbert. Sredi filma je postal žejen, odšel je v avlo in si kupil pollitrski kozarec svetovno znane pijače. Ampak sredi filma je bila nepopisna gneča za to opojno pijačo. Ta fenomen ga je naslednji teden strokovno tako zbežal, da se je poglobil v študije preživitvenih nagonov in prišel do zaključka, da je bilo v filmu, ki si ga je ogledal, nekaj, kar je nezavedno vplivalo na njegovo odločitev. Seveda, šlo je za manipulacijo s človeško podzavestjo. S »sličico,« ki je oko ne prepozna, ne vidi, podzavest pa vidi vse. Tudi tisto, kar se pojavi v deset tisočinki sekunde. Svet je leta 1975 začel na glas govoriti o t. i. »subliminalnih sporočilih«. Sporočilih, ki jih zavest ne zazna, podzavest pač! Potrošniško naravnana ameriška družba je zagnala vik in krík in strokovnjaki s področja globinske psihologije so začeli strogo nadzorovati sleherni »reklamo« za to in ono, če morda ne vsebuje takih sporočil. Od tega koraka pa do ukrepov ni bilo daleč. Že naslednje leto so postala subliminalna sporočila kaznivo dejanje, kazni za kršitev pa astronomske. Ja, in kaj ima ta okoliščina skupnega z nami, boste dejali. Pravzaprav nič, in vse!

Pred nami so državnozborske volitve in mnoge besede, ki jih bomo v predvolilnih oglaših ali televizijskih soočenjih slišali iz ust tega ali onega političnega veljaka, se nam bodo zdele tako frdamano znane in poznane, kot da smo jih že slišali in jih poznamo celo tako dobro, da bi mirno lahko nadaljevali povedano, če bi utišali ton, a nihče ne bi pomislil na kaj tako nizkotnega, kot je denimo poskus vplivanja na kolektivno zavest slovenskih upokoencev. V predvolilnem času bodo med seboj tekmovali tudi medijski strategji in politični analitiki z levega in desnega pola in njihov boj bo mestoma še bolj srdit in neizprososten kot soočenja političnih prvakov. Naj tu končam z mislijo slovitnega Alberta Einsteina, ki je dejal: »Če bi volitve kaj pomagale, bi jih prepovedali!«.

ZDUS PLUS, mesečna revija Zveze društev upokoencev Slovenije. Za izdajatelja Janez Sušnik, predsednik ZDUS. **Odgovorni urednik** Črt Kanoni, telefon: 01/62 05 481 e-pošta: urednistvo@zdus-zveza.si **Naslov uredništva:** ZDUSplus, Kebetova 9 1000 Ljubljana Telefon: 01/519 50 86 e-pošta: urednistvo@zdus-zveza.si **Uredniški odbor:** Mija Pukl, Vera Pečnik, Slavica Bučan, Jožef Miklavc in Črt Kanoni **Dopisniki PZDU: Celje:** Milena Brečko Poklič milena.poklic@gmail.com 041/629 820 **Dolenjska in B. krajina:** Marija Golob 041/370 560 **Gorenjska:** Slavica Bučan 041/347 030 slavica.bucan56@gmail.com **Koroška:** Željko Kljajič 031/387 660 zkljajic.kljajic@gmail.com **Pomurska:** Vijola Bertalanč vijola.ppzdzums@gmail.com **Posavska:** Marija Krušič 051/725 412 makru27@gmail.com **S. Primorska:** Majda Marinič babicamm@gmail.com **J. Primorska:** Slavica Frelih 041/210 911 starejsizastarejse.jp@gmail.com 041/503 005 **Šaleška:** Jože Miklavc 041/693 369 joze.miklavc@gmail.com, **Z. Podravje:** Irena Ferluga, **Lektorica:** Barbara Borko **Tisk:** Schwarz print d. o. o., Ljubljana **Fotografije:** F. Kikelj, Č. Kanoni, T. Krčan, Age Platform, J. Knafelc, M. Golob, F. Erzin, V. Šetar, I. Usar, Z. Taškar, S.M., J. Stepanovič, Fotoarhiv ZDUS . **Oblikovanje in priprava za tisk:** NEBIA d. o. o., Nepodpisani članki so last uredništva oz. ZDUS. **Naklada** 3.500 izvodov **Cena** 0,99 EUR **ISSN 2591-0205**
Naslovnica: udeležnica 20. likovne kolonije v Izoli, foto, ČK

[https://www.facebook.com/
 ZDUS-Zveza-drustev-upokoencev-Slovenije](https://www.facebook.com/ZDUS-Zveza-drustev-upokoencev-Slovenije)

ZDUSplus

Zveza društev
 upokoencev Slovenije

Za nami je prelep, pravzaprav prevroč april in več kot polovica prelepega maja. Bilo je vroče in spremenljivo, skoraj vsak dan smo lahko spremljali »dan nečesa«. Praznovali smo 1. maj, se spomnili na delavske pravice, ki smo jih nekoč zahtevali tudi sami, 27. april nam je in bo ostal v spominu, nato smo obeležili res veliko dni, ki so bili posvečeni tako ljudem kot dogodkom in poklicem. In 9. maja je bil Dan Evrope, nikjer pa nismo omenili dneva zmage. V ZDUS smo končno pripravili in sprejeli Memorandum, ki ga boste prejeli, ali pa ste ga že. Zahteve nekaterih evropskih združenj govorijo o tem, da mora v letu 2019 priti do veljave Manifest za volitve v evropski parlament 2019, kjer so opredeljene pobude za enake pravice in dostojanstvo starejših oseb v družbi. Manifest je bil predlagan s strani AGE Platform Europe, ki je največja mreža organizacij ljudi v Evropi, ki so starejši od 50 let, kjer vedno aktivno sodeluje naša Jožica Puhar, ki nas vseskozi kakovostno seznanja z vsemi ukrepi in zahtevami te velike organizacije, ki predstavlja več kot 40 milijonov starejših v Evropi. Ravno tako sta se 3. in 4. maja iz Bruslja v Ljubljani ustavila dva avtobusa predstavnikov Evropske mreže za minimalni dohodek, kjer je bila predstavljena zahteva za višino minimalnega dohodka, ki omogoča dostojno življenje in aktivno vključevanje v družbo. Pri nas je minimalna plača žal le malenkost nad pragom tveganje revščine in nikakor ne zagotavlja dostojnega življenja, temveč ustvarja revne zaposlene in glede na izvajanje posameznikov na tem srečanju se zares lahko bojimo, da marsikdo ne ve, kje je zares meja, ko se pojavi prava revščina, ko človek kljub delu, kljub zasluženim pokojninam, postane revež, ki postane bolan od razočaranja in skrbi za jutrišnji dan. Za nami je ponovljen referendum, in že smo pri volitvah! Zavedamo se, da smo humanitarna, nepolitična organizacija in vsak posameznik, ki je naš član, se bo samostojno odločal, koga bo volil. Moramo zahtevati in videti programe posameznih strank in preveriti, kako se naš Memorandum ujema s programi, ki so danes tako lepo napisani in kar pokajo po šivih o tem, kako se bo poskrbelo za malega človeka in za ranljive skupine. Z našimi zahtevami bomo odšli pred vsa vodstva strank in jih seznanili z našimi osnovnimi, optimalnimi in ne nadrealističnimi zahtevami. Večkrat se sprašujemo, ko gledamo te ljudi, ki so polni dobrote, ki nam bi s svojimi izjavami lahko dali upanje – ampak zakaj pa do danes, ko so bili nekateri že na oblasti, niso naredili tega? Le zakaj še vedno ni uskladitve pokojnin za nazaj, kar je zakonska zahteva, zakaj sta postali pogrebna in posmrtna socialna transfera in sta danes priznani le najrevnejšim, zakaj se je ukinila seniorska olajšava, zakaj je tako z letnim dodatkom, zakaj tako pada pokojninska osnova, zakaj ... zakaj ... je revščina v porastu kljub izjemnim gospodarskim rezultatom, le zakaj se Gospodarska zbornica tako odziva na naše zahteve, saj ne želimo nič takega, ki ne bi bilo že zdavnaj zaslužno??? In revščina? Žal si mnogo ljudi, ki o tem odločajo, to žalostno resnico razlaga po svoje. Neto pokojnina upokojenca s povprečnimi dohodki v državah OECD znaša 79 % njegove plače pred upokojitvijo in Slovenija je tu na predzadnjem mestu. Pokojnine so se realno znižale, a bojimo se, da tega ni konec, zato moramo proučiti programe posameznih strank. Ne moremo biti breme svojih otrok, ki že tako imajo dovolj težav zaradi nizkih plač in celo zaradi nezaposlenosti. Zavedamo se, da smo ravno mi populacija, ki je ogromno prispevala k modernizaciji države, ki je leta solidarnostno vplačevala v pokojninski sklad, ki je mnogo let razdeljeval sredstva tja, ko ni nihče nič vplačal. In že je tu vprašanje demografskega sklada, dolgotrajne oskrbe, urejenosti zdravstvenega sistema in zdravstvenega zavarovanja, cene zdravstvene nege, prostovoljstva, zmogljivosti v domovih starejših, začetek urejanja sobivanja in stanovanjskih sovesk za starejše, dnevnih centrov ... nikoli se ne konča, ker se vse prepočasi odvija in kjer ni empatije do starejše populacije. Zato moramo jasno vedeti v tem predvolilnem času, kaj bomo zahtevali in spremljali realizacijo zahtev in ukrepali, saj je vedno težje prižgati iskrico v očeh ljudi, ki jih je življenje potepalo.

Vera Pečnik, podpredsednica ZDUS

Pred državnozborskimi volitvami

V ZDUS-u posvečamo volitvam v DZ RS prednostno pozornost, čeprav sami kot civilno družbena organizacija ne moremo nastopati s svojimi kandidati. Zato pa moramo prav vsi posvečati veliko pozornosti, kdo od predlaganih kandidatov iz političnih strank bo v DZ zastopal interese državljanek in državljanov iz vrst upokojenec. Pred nekaj leti je bil ZDUS pobudnik za spremembo volilnega sistema v RS in Zakona o volitvah v DZ. Naš predlog je bil, da se iz proporcionalnega volilnega sistema preide na kombiniran sistem, saj bi lahko kot kandidati nastopali tudi člani civilne družbe in bi imel vsak volivec dve glasovnici. Tako bi omogočili, da izvolimo svojega poslanca v svojem volilnem okraju z imenom in priimkom. Tudi pokritost s poslanci po 11 volilnih okrajih bi bolj pravično razporedila zastopanost, kot je to v veljavi zdaj, saj ponekod sploh nimajo »svojega« predstavnika, ki bi zastopal interese lokalne skupnosti. Seveda je politika (razen izjem) naš predlog enostavno zavrnila (beri prezrla) in sporočila, da ni primeren za nadaljnjo obravnavo (?!). Tudi »tesni zaščitniki« interesov upokojenec so pobudo zavrnil. V Memorandumu 2018 (ki smo ga pripravili na ZDUS-u in je bil pravkar natisnjen in razposlan političnim strankam) je obrazložen zahtevek po spremembi Zakona o volitvah v DZ, Zakona o vladi RS in Zakona o upravljanju z državnim premoženjem, ker menimo, da bi tako dopolnjena zakonodaja bistveno izboljšala razvoj celotne družbe, demokracije in nadaljnji razvoj Republike Slovenije. Položaj in analizo slovenskih upokojenec (in starejših) smo opredelili v že omenjenem Memorandumu 2018, ki je bil potrjen na vseh organih ZDUS in v katerem smo opredelili vse zahteve in pričakovanja od bodoče izvoljene strukture DZ in vlade RS. V naši zakonodaji je veliko sistemskih Zakonov, ki neposredno posegajo v delo in življenje državljanov v tretjem življenjskem obdobju. Naj omenim poziv k spremembam določnejših definicij na področju gmotnega položaja upokojenec, zdravstvenega in socialnega varstva, bivanjskega standarda in ustrezne humanitarne pomoči za vse tiste, ki so jo potrebni. Stalno zniževanje pokojnin vse od sprejetja ZPIZ-1, (kasneje ZPIZ-2) in ne usklajevanje pokojnin po sis-

temskem zakonu v letih od 2010 do 2015 se glede na regulativo 24 ali več neto plač in zakonsko opredeljenega odstotka v ZPIZ-2 še slabša. Res je, da je naš predlog o minimalni pokojnini za 40 let brez dokupa le 53 000 upokojencem izboljšal položaj na 500 EUR, vendar moramo vztrajati, da se aktivnost v času konjunktore nadaljuje. Veliko dela nas čaka, zato pričakujemo tudi ustrezen odziv politike ne le pred volitvami, temveč takoj po njih, saj bo potrebno obljubljenе aktivnosti vključiti in zapisati v koalicijsko pogodbo. Omenil sem, da smo naš Memorandum 2018 razposlali vsem političnim strankam s pozivom, da nam s povratno pošto posredujejo svoje programe. V ZDUS se bomo nato opredelili za skupinsko podporo vsem tistim strankam, ki imajo na področjih, ki bi pomenili izboljšanje položaja upokojenec, največ skupnega z našimi pričakovanji. DeSUS-u moramo vendarle priznati, da se je skupaj s koalicijo (in tudi z nekaterimi strankami iz opozicije) v zadnjem času bolj trudil za spremembo na zakonodajnem področju, vendar je čas naredil svoje, predsednik vlade je odstopil in prišlo je do volitev.

Od tokratnih volitev pričakujemo upokojenci več, saj vztrajamo na ugotovitvah, da mora v državi priti do korenitih spre-

memb. Učinkovito upravljanje države je predpogoj za zadovoljevanje vseh skupnih interesov državljanov, torej tudi interesov upokojenec in starejših. Slovenci zaradi formalne demokracije svojo državo ne upravljamo dovolj učinkovito, in tudi ne demokratično. Eden od vzrokov za to je delovanje strank, ki interese družbe podrejajo posebnim in individualnim interesom ter ciljem z njimi povezanih omrežij. Politični sistem, ki zavira razvoj družbe in demokracije, je treba prenoviti z ustreznimi spremembami volilnega zakona, zakona o vladi in zakona o upravljanju državnega premoženja. To morajo biti temeljne prioritete v novem mandatu. Upokojenci bomo podprli vse predloge, ki bodo usmerjeni v učinkovitejši politični, kot tudi ekonomski sistem. Za uresničitev navedenega se že aktivno povezujemo s sorodnimi organizacijami civilne družbe, z MeKoS (Mladinski svet Slovenije, Študentska organizacija in Dijaška organizacija Slovenije in ZDUS), s SeKoS (Seniorski koordinacijski odbor Slovenije) in mnogimi drugimi. Naj (ob)velja pravilo; o upokojencih nič, brez upokojenec!

Janez Sušnik,
predsednik ZDUS

Skrb za starejše mora biti prednostna naloga prihodnje vlade

Mirovni inštitut, Sindikat upokojencev Slovenije, Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Socialna zbornica Slovenije, združenje Spominčica – Alzheimer Slovenija, Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov, Zveza društev upokojencev Slovenije – Zveza DUS in Ženski lobi Slovenije pozivajo politične stranke ter kandidatke in kandidate na letošnjih parlamentarnih volitvah, da se zavežejo, da bo po več kot petnajstih letih zavlačevanja in prelaganja odgovornosti skrb za starejše končno postala prednostna naloga tako vlade in parlamenta kot tudi celotne politike v prihodnjem mandatu. Podpisane organizacije ob tem opozarjajo, da je skrajni čas, da odgovorni v dialogu s strokovno javnostjo in z vsemi deležniki trajnostno uredijo področje skrbi za starejše v Sloveniji in vsem, ne glede na njihove finančne zmožnosti, zagotovijo dostojno prežvljanje starosti s storitvami, ki jih potrebujejo.

Starejši in njihovi svojci se že vrsto let soočajo s posledicami neurejenega sistema dolgotrajne oskrbe. Zato naraščajo plačila iz lastnega žepa, vse težje je dobiti prosto mesto v domovih za starejše, slednji pa so se zaradi vedno bolj nemočnih starostnikov spremenili v negovalne bolnišnice. Takšno stanje povečuje socialne stiske in revščino med starejšimi. Zaradi demografskih trendov postaja stanje na tem področju izredno zaskrbljivo; še en mandat zamujenih priložnosti in nestrokovnih zakonskih predlogov bi obstoječo ureditev pahnil čez skrajni rob zmogljivosti, starejše ter njihove svojce pa v še večje osebne stiske, ki so za državo, ki naj bi bila socialna, povsem nedostojne. »Neurejen sistem dolgotrajne oskrbe onemogoča osebam, ki potrebujejo oskrbo, enakost v dostopu do storitev in je dejavnik tako poglobljanja revščine že revnih kot tudi medgeneracijskega prenašanja revščine. Tudi zato potrebujemo socializiran sistem dolgotrajne oskrbe,« je opozorila **dr. Majda Hrzenjak**, raziskovalka na Mirovnem inštitutu.

»Vse dosedanje vlade so bile bolj ali manj gluhe za naše pozive, pristojna ministrstva

se niso odzivala na opozorila sindikata upokojencev o nujni sistemski ureditvi dolgotrajne oskrbe v vseh oblikah. Starejši smo bili pod udarom zahtev bruseljske finančne politike in politike v naši državi, ki varčuje na starejših na vseh področjih. Zato je treba strniti vse sile za prekinitev te politike in za trajnostno ureditev področja skrbi za starejše v Sloveniji, kot je zapisano v pozivu,« je povedala **Francka Četković**, predsednica Sindikata upokojencev Slovenije.

»Skrajni čas je, da od političnih predstavnikov zahtevamo jasne in konkretne odgovore, kako se bodo lotili problematike dolgotrajne oskrbe, predvsem pa odgovor, kako bodo za to zagotovili potrebna sredstva,« je povedal **Jaka Bizjak**, sekretar Skupnosti socialnih zavodov Slovenije.

Mag. Nace Kovač, predsednik Socialne zbornice Slovenije: »Želimo, da bo nov sistem dolgotrajne oskrbe posameznika obravnaval kot celostno bitje, ki ima poleg fizioloških tudi oziroma predvsem socialne potrebe.«

Štefka Lukić Zlobec, predsednica združenja Spominčica – Alzheimer Slovenije:

ja: »Urejen sistem dolgotrajne oskrbe je izredno pomemben za osebe z demenco in njihove svojce, ki zaradi poteka bolezni skoraj deset let potrebujejo tujo pomoč.«

»Kot strokovno združenje izvajalcev zdravstvene nege in varuh stroke zdravstvene nege si prizadevamo za zagotavljanje kakovostne in varne zdravstvene nege in oskrbe v socialnovarstvenih zavodih ob spremenjenih potrebah uporabnikov institucionalnega varstva starejših in posebnih socialnovarstvenih zavodov, zato podpiramo ta prizadevanja in prizadevanja drugih deležnikov, ki so usmerjena k istemu cilju,« meni **Monika Ažman**, predsednica Zbornice – Zveze.

»Zveza društev upokojencev Slovenije je svoja stališča do dolgotrajne oskrbe že večkrat izpostavila. Nedopustno je, da po tolikih letih še vedno ni prišlo do sprejema zakona, ki bi to področje uredil, ne le vsebinsko in organizacijsko, temveč tudi finančno,« je dejal **Janez Sušnik**, predsednik ZDUS.

»Država mora prevzeti odgovornost za vzpostavitev takega sistema skrbi za sta-

rejše, ki nikogar, ki pomoč pri oskrbi potrebuje, ne bo pustil brez nje,« je odločena **Violeta Neubauer**, predsednica Ženskega lobija Slovenije. Pojasni tudi, da bo Koalicija za dolgotrajno oskrbo, ki jo je Ženski lobi Slovenije ustanovil pred dobrima dvema mesecema, krepila svoje zaveznitvo in v partnerstvu z vsemi ključnimi deležniki, vse dokler tisti, ki jim bomo s svojimi glasovi na volitvah zaupali vodenje države, ne bodo prepoznali skrbi za starejše kot ključno družbeno vprašanje.

Zahteve za mandat 2018–2022

Podpisane organizacije od odločevalcev zahtevajo, da v naslednjem mandatu v čim krajšem času in v dialogu z vsemi deležniki sprejmejo rešitve za:

Takojšnje ureditev sistema dolgotrajne oskrbe, ki bo vsem omogočil dostop do potrebnih storitev ne glede na njihovo premoženjsko stanje. Obstoječi finančni viri ne morejo zadoščati za potrebe vse večjega števila starejših in pomoči potrebnih, zato je nujno treba zagotoviti dodatna sredstva in postopno dvigniti delež javnih sredstev za zdravstvo in dolgotrajno oskrbo na raven povprečja EU. Slovenija za dolgotrajno oskrbo trenutno nameni 0,9 % BDP-ja, kar je občutno manj od evropskega povprečja, ki znaša 1,4 % BDP-ja.

Povečanje zmogljivosti v domovih za starejše. Da bi lahko sledili potrebam generacije baby boom, bo treba v mreži slovenskih domov za starejše po okvirnih ocenah zagotoviti vsaj 500 novih postelj letno. Zmogljivosti mreže domov za starejše že danes ne zadoščajo za 4,8-odstotno ciljno pokritost prebivalstva, starega 65 let in več, kot to predvideva Resolucija o na-

cionalnem programu socialnega varstva za obdobje od 2013 do 2020.

Posodobitev obstoječih domov za starejše. Največji delež domov za starejše v javni lasti je bil zgrajen v obdobju med letoma 1975 in 1980 in so vse manj primerni za oskrbo starejših. Čeprav so nekateri že bili delno ali v celoti prenovljeni in posodobljeni, v nekaterih to zaradi zastarele gradnje ni mogoče in bo nujno zgraditi nove, sodobnejše objekte. V domovih za starejše je tako trenutno še vedno 3414 postelj v tri- in večposteljni sobah, kar je neprimerno za sodobne potrebe. Ob preureditvi neprimernih tri- in večposteljnih sob v največ dvoposteljne, bo treba za nadomestitev namestitvenih zmogljivosti, ki bi jih s tem izgubili, poskrbeti za približno 1500 novih postelj. Prav tako kronično primanjkuje zmogljivosti za osebe z demenco ter zmogljivosti v urbanih regijah.

Cene zdravstvene nege, ki bodo pokrile stroške. Plačila Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije za opravljene storitve zdravstvene nege v domovih za starejše in posebnih socialnih zavodih od lanskega leta prvič doslej ne pokrivajo več niti stroškov kadra, ki ga morajo izvajalci zagotavljati skladno z zakonodajo. Izvajalci tako na tem področju ustvarjajo visoko izgubo, ki so jo prisiljeni pokrivati tudi z varčevanjem pri vlaganjih v nujno potrebne izboljšave in obnovo objektov.

Razvoj storitev pomoči na domu, vmesnih storitev in vmesnih oblik varstva. Zaradi naraščanja potreb prihaja do čakalnih vrst tudi pri pomoči na domu, hkrati pa so uporabniki zaradi dejstva, da občine zelo različno sofinancirajo tovrstne storitve, postavljeni v izrazito neena-

kopraven položaj glede na to, kje bivajo. Dnevni centri, začasne namestitve in centri dnevnih aktivnosti se zaradi neurejenih zakonskih okvirov niso razvili v zaželeni meri, prav tako država teh oblik storitev, ki ljudem omogočajo, da dlje časa živijo izven institucije, nikoli ni sistemsko podprla. Veliko prostora za izboljšave je tudi pri različnih vmesnih bivalnih oblikah, in to kljub temu, da mnogi starejši v Sloveniji živijo v povsem neprimernih stanovanjih.

Svobodno izbiro najprimernejših storitev. Sistem dolgotrajne oskrbe uporabnikov ne sme siliti, da zanje skrbijo njihovi svojci. Odločitev za družinsko oskrbo mora vedno biti svobodna izbira, ne pa posledica prisile! Sistem mora hkrati neformalnim skrbnikom zagotoviti različne oblike družbene podpore, kot so pravica do plačanega dopusta za skrb za starejše, možnost nadomeščanja pri oskrbi in kombiniranje družinske oskrbe z razvejanimi storitvami oskrbe na domu ter občasne institucionalne oskrbe. Prav tako je treba vzpostaviti sistem informiranja in finančnih podpor ter redno spremljati položaj neformalnih skrbnikov.

Za Mirovni inštitut: dr. Majda Hrženjak, raziskovalka, Za Sindikat upokojencev Slovenije: Francka Četkovič, predsednica, za Skupnost socialnih zavodov Slovenije: Jaka Bizjak, sekretar, za Socialno zbornico Slovenije: mag. Nace Kovač, predsednik, za Spominčico – Alzheimer Slovenije: Štefka Lukić Zlobec, predsednica, za Zbornico – Zvezo: Monika Ažman, predsednica, za Zvezo društev upokojencev Slovenije – ZDUJ: Janez Sušnik, predsednik, za Ženski lobi Slovenije: Violeta Neubauer, predsednica

Izzivi vseživljenjskega učenja starejših

V okviru Tedna vseživljenjskega učenja je ZDUS kot osrednji dogodek skupne akcije pod geslom »Dan starejših – čili, zdravi, informirani in dejavni« organizirala okroglo mizo z naslovom, Izzivi vseživljenjskega učenja starejših, ki je potekala v prostorih ZPIZ na Kolodvorski cesti v Ljubljani.

Zveza društev upokojencev Slovenije ugotavlja, da kljub v preteklosti sprejetim strategijam, resolucijam in dokumentom Evropske unije in države Slovenije ter dose-

danjim problemskim razpravam in njihovim zaključkom, še vedno nimamo sistemsko urejenega vseživljenjskega učenja za prebivalce starejše od 65 let. Prepričani smo, da nujno potrebujemo skupna stališča in doktrino o izobraževanju starejših, ki bodo odražali širši družbeni interes, opredelili zelene cilje in naloge deležnikov, tako vladnega kot nevladnega sektorja. Pri nas imamo sicer dobro organizirano učenje starejših v okviru univerz za tretje življenjsko obdobje, po drugi strani pa zaščiten koncept univerz

ne odgovarja na vse potrebe, ki jih imajo starejši v različnih okoljih. Pomembno je, da spodbujamo različne možnosti za učenje starejših. V zadnjih letih je bilo v okviru različnih projektov razvitih veliko izobraževalnih programov za starejše, odlična je bila praksa centrov vseživljenjskega učenja, ki so pripeljali učenje bližje domu. Ljudske univerze, ki po vsej državi postajajo sodobna izobraževalna središča, razpolagajo z izkušnjami, razvitimi programi, znanjem in kadri. K informiranju in vključevanju starejših v učenje

lahko pomembno prispevajo razvita dejavnost informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih, medresorsko in medgeneracijsko sodelovanje, razvoj prostovoljstva in vključevanje različnih aktivnosti civilne družbe. Sliši in bere se seveda z zvrhano mero optimizma, vendar se premalo zavedamo in naredimo, da bi tudi vseživljenjsko učenje starejših uredili sistemsko na državni in lokalni ravni, še posebej tistim starejšim, ki stroškov ne morejo plačati sami in jim na sistemsko urejen način zagotovili dostop do učenja.

Udeležence okrogle mize sta uvodoma nagovorili dr. Anja Kopač Mrak, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Mija Pukl, podpredsednica

ZDUS. Na panelu so svoja stališča predstavili tudi mag. Jurij Snoj, z Direktorata za trg dela in zaposlovanje pri MDDSZEM, Teja Dolgan z ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, mag. Bojan Križ, z direktorata za informacijsko družbo pri MJU, mag. Andrej Sotošek, z Andragoškega centra Slovenije, Patricija Pavlič, z Zveze ljudskih univerz Slovenije, prof. dr. Ana Krajnc, s Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in Alenka Reissner, z Zveze društev upokojencev Slovenije. Zaradi zaključka redakcije in aktualnosti dogodka samega bomo o omenjenem dogodku poročali v prihodnji številki revije ZDUSPlus.

Toni Krčan

MeKoS predstavil vsebinske predloge za volitve v Državni zbor

V začetku tega meseca je v prostorih Mladinskega sveta Slovenije potekala seja koordinacijskega odbora Medgeneracijske koalicije Slovenije – MeKoS. Na seji je medgeneracijska koalicija potrdila dokument 'Vsebinski predlogi MeKoS za volitve v Državni zbor RS 2018'. Spomnimo, da MeKoS sestavljajo Dijaška organizacija Slovenije (DOS), Mladinski svet Slovenije (MSS), Študentska organizacija Slovenije (ŠOS) in Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) in predstavlja največjo civilnodružbeno koalicijo.

MeKoS je predstavil dokument 'Vsebinski predlogi MeKoS za volitve v Državni zbor RS 2018'. Dokument so predstavili članica predsedstva DOS, **Lucija Karnelutti**, predsednik MSS, **Tin Kampl**, predsednik ŠOS, **Jaka Trilar**, in predsednik ZDUS, **Janez Sušnik**. Spremenjene demografske razmere in hiter tehnološki napredek bolj kot kadarkoli v zgodovini narekujejo potrebo po aktivnem družbenem udejstvanju vseh generacij in okrepljenem medgeneracijskem sodelovanju. Pomen medgeneracijskega sodelovanja in izmenjave znanj ter izkušenj med različnimi generacijami mora prepoznati tudi država in oblikovati okolje, v katerem se lahko v polnosti razvijejo potenciali posamezne generacije in njihovo sinergijsko delovanje.

Vsebinski predlogi koalicije MeKoS obsegajo:

Trg dela (več kakovostnega in plačanega praktičnega usposabljanja, vseživljenjsko učenje, mentorske sheme, preprečevanje prisilne in nezakonite prekarnosti, zaposlovanje mladih v javnem sektorju).

Stanovanjska problematika (državno prevzema poročev za stanovanjske kredite, spodbujanje alternativnih oblik sobivanja, povečanje fonda varovanih stanovanj, medgeneracijsko sobivanje).

Izobraževanje (evalvacija in reforma visokega šolstva, sprostitev varčevalnih ukrepov na področju štipendiranja, ureditev nacionalne sheme pripravništev, uvedbe vsebin informacijske in digitalne pismenosti).

Participacija (uvedba elektronskih volitev, okrepitev participacije in vloge delavcev pri upravljanju državnih podjetij, vključitev predstavnika mladih in starejših v Ekonomsko-socialni svet in v Državni svet RS).

Janez Sušnik, ZDUS: »Pozdravljam koalicijo MeKoS, ker sem mnenja, da lahko težave starejših in mlajših rešujemo skupaj. Starejši prinašamo izkušnje, mlade generacije pa nova znanja, s katerimi bomo krepili položaj civilne družbe, ki lahko odločilno pozitivno vpliva na razvoj Republike Slovenije. V dokumentu, ki ga danes predstavljamo, so upoštevane potrebe vseh generacij. Želim, da nova vlada, katerakoli že bo, spoštuje civilno družbo in nas tudi upošteva pri oblikovanju politik.«

Tin Kampl, MSS: »Okrepljen medgeneracijski dialog je edino vodilo v času vse večjih družbenih sprememb in edino zagotovi-

lo, da ne pride do generacijskega konflikta. Vse organizacije članice MeKoS smo pripravljene na proaktivno sodelovanje v medgeneracijskem dialogu, da zagotovimo razvoj države, ki bo omogočala izboljšanje položaja vseh generacij. MeKoS predstavlja največjo civilnodružbeno koalicijo v Sloveniji in zahtevamo, da nas bo kot take upoštevala tudi politika.«

Lucija Karmelutti, DOS: »Kot najmlajše člane koalicije MeKos nas veseli, da lahko priporočimo k medgeneracijskem sodelovanju in tako z okrepljenim glasom nagovarjamo težave in iščemo rešitve, ter tako priporočimo k boljši družbi. Ponosni smo, da

imamo možnost preko medgeneracijskega dialoga vplivati na naš položaj v družbi in smo videni kot aktivne in odgovorne državljanke in državljani.«

Jaka Trilar, ŠOS: »Veseli smo, da smo generacijske skupine našle soglasje o vsebinskem dokumentu, ki političnim strankam predlaga evalvacijo in reformo visokega šolstva, sprostitev varčevalnih ukrepov na področju štipendiranja in krepitev socialno-ekonomskega položaja študentk in študentov. Ukrepi MeKoS-a pa ne krepijo samo položaja študentov, temveč so naravnani tako, da skladno krepijo položaj vseh generacij.«

Besedilo in foto, Anton I.Krč

Konstitutivna seja SeKoS

Na Zvezi društev upokojencev Slovenije ZDUS je zadnje dni v aprilu potekala 1. redna seja Seniorskega koordinacijskega odbora Slovenije – SeKoS, ki so se je udeležili predsednica SeKoS in podpredsednica ZDUS Mija Pukl, podpredsednik SeKoS Franček Kavčič, Milorad Tomič, Andrej Cetinski, dr. Marjan Česen, Justina Pančur in Branka Kastelic.

Predsednica Puklova je poudarila, da so člani s sklicem seje prejeli tudi dokaj obširen osnutek zapisnika konstitutivne seje. Dodatno je člane seznanila, da se je 26. 3. 2018 na konstitutivni seji sestal Svet za aktivno staranje in medgeneracijsko

sožitje. Za predsednico sveta je bila izvoljena ministrica za delo, dr. Anja Kopač Mrak, za podpredsednico pa Mija Pukl, podpredsednica ZDUS. Vlogo v svetu bo potrebno izkoristiti in se tam pojavljati tudi s predlogi SeKoS-a. Še naprej pa si bo potrebno prizadevati za čimprejšnjo ustanovitev Urada za starejše. Mija Pukl je člane seznanila s prejetimi pripombami ZZB NOB, Sinteze, ZDUS in naknadno tudi SUS. Na mizo so navzoči prejeli čistopis predloga. V razpravi so člani poudarili, da je potrebno v program dodati tudi ukrepanje pri sovražnem govoru, vsebinski delitvi programa na problematiko starejših in upravljanju države in sodelovanje pri definiranju (prijaznejše-

ga) izrazoslovja, ki zadeva starejše. Člani SEKOS so sprejeli Program dela v dopolnjeni obliki, Mija Pukl pa je člane seznanila z vsebino Memoranduma 2018 v krajši obliki in dodala, da bo daljše besedilo natisnjeno v brošuri, ki bo namenjena predvsem razgovorom s političnimi strankami. V Memorandumu so predstavljeni štirje stebri, kar je skladno s Strategijo dolgožive družbe. Povedala je tudi, da je v dokument dodala pregled uresničenih in neuresničenih zavez iz koalicijske pogodbe. Po seji so vsi člani podpisali dogovor o sodelovanju, nato pa je sledila še novinarska konferenca.

Besedilo in foto, Črt Kanoni

Člane SeKoS sta po sestanku pozdravila tudi podpredsednica in predsednik ZDUS, Vera Pečnik in Janez Sušnik

Manifest za volitve v Evropski parlament 2019 – Doseganje enakih pravic in dostojanstva starejših oseb.

V AGE Platform Europe je oblikovan in predlagan Manifest za volitve v Evropski parlament 2019, ki je bil obravnavan ter podprt na Upravnem svetu. Sprejet bo na Generalni skupščini AGE v mesecu juniju. Vsebina je osredotočena na najpomembnejše izzive, ki vplivajo na položaj in možnosti starejših oseb v družbi, s tem pa tudi na dobrobit vseh generacij.

Izhodišča Manifesta so dejstva o položaju starejših oseb ter sprejeti evropski in mednarodni dokumenti, ki zavezujejo EU in posamezne države članice. V Manifestu predlagani ukrepi se nanašajo predvsem na delovanje kandidatov za poslance v Evropskem parlamentu, so pa tudi vodilo za delovanje poslancev posameznih držav in izvajanje ukrepov, ki ustrezajo položaju starejših in njihovim potrebam v posameznem okolju. Vsebine Manifesta podpirajo ali dopolnjujejo opredelitve Memoranduma ZDUS o sodelovanju s političnimi strankami in drugimi nosilci oblasti v letu 2018 in naprej.

Skupne točke potrebnega ukrepanja na področjih, ki jih izpostavlja Manifest:

- opolnomočenje starejših oseb in ozaveščanje vseh za boj proti staromrzištvu;
- uresničevanje pravic s pomočjo že sprejetih in novih evropskih in globalnih pravnih dokumentov;
- zagotavljanje finančno-ekonomske varnosti starejših, posebej upokojene populacije in žensk;
- odpravljanje vrzeli v različnih oblikah socialne zaščite;
- vseživljenjski pristop pri delu in učenju;
- skrb za zdravje, utrjevanje podpornih instrumentov ter infrastrukture;
- zagotavljanje različnih oblik in kvalitete dolgotrajne oskrbe, skupaj s položajem oskrbovalcev;
- instrumenti za izboljšanje dostopnosti do ustreznih proizvodov in storitev;
- več analitičnega dela in vlaganje v raziskave na področju staranj;
- vključevanje v digitalizacijo in izboljšanje tovrstnih znanj;
- podpiranje delovanja starejših v družbi,

tudi prostovoljcev in priznanje njihovega prispevka v korist vseh generacij;
– izboljšane parlamentarnih kontrolnih mehanizmov.

Povzetek dokumenta

AGE Platform Europe je največja evropska mreža organizacij ljudi, starejših od 50 let, ki neposredno predstavljajo več kot 40 milijonov starejših v Evropi. Cilj AGE je izraziti in spodbujati interese 190 milijonov prebivalcev starih preko 50 let v Evropski uniji in ozaveščati o vprašanih, ki jih najbolj zadevajo. Vizija je vključujoča družba za vse starosti, ki temelji na solidarnosti in sodelovanju med generacijami, kjer je vsak opolnomočen, da enakopravno sodeluje in uživa svoje človekove pravice z drugimi. Veliko starejših žensk in moških pomembno prispeva k družbi, vendar staromrzištvo še vedno omejuje avtonomijo in predstavlja ovire za polno in enakopravno udeležbo starejših na različnih področjih osebnega življenja in delovanja v skupnosti. Spoštovanje dostojanstva in avtonomije so univerzalne človekove pravice, ki veljajo za osebe vseh starosti in so osrednji predpogoji za učinkovito in pomembno sodelovanje v družbi. **Agenda Združenih narodov 2030 in Cilji trajnostnega**

"Veliko starejših žensk in moških pomembno prispeva k družbi, vendar staromrzištvo še vedno omejuje avtonomijo in predstavlja ovire za polno in enakopravno udeležbo starejših na različnih področjih osebnega življenja in delovanja v skupnosti."

razvoja zagotavljajo, da ne bomo nikogar izpustili, da ne bo nihče zaostal.

Na ravni EU slovesno razglašeni **Evropski steber socialnih pravic** in **Evropski semester** skupaj z drugimi strategijami EU, kot je **Digitalni enotni trg**, zagotavljajo ustrezen okvir za države članice, da sprej-

mejo ukrepe za zaščito pravic starejših in enakost spolov v starosti.

Prihodnji proračun EU bi moral pomagati doseči cilje socialnega in nediskriminatornega načrtovanja EU po letu 2020. Ob tem ko AGE zasleduje cilj **starosti prijazne Evropske unije** in podpira razpravo o mednarodni konvenciji o pravicah starejših oseb, ki poteka v **Odpri delovni skupini za staranje ZN** (OEWGA), poziva poslance EP naj zagotovijo, da bo odprava diskriminacije zaradi starosti postala prepoznava prednostna naloga EU, na enak način kot vse druge osnove diskriminacije v pogodbah EU.

Predlagana področja delovanja in ukrepi

Krepitev pravic v boju proti staromrzištvu:

- sprejetje direktive o enakem obravnavanju pri dostopu do blaga in storitev;
- uporabo Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov tudi za starejše osebe s posebnimi potrebami;
- podporo razpravi na ravni ZN o morebitnem mednarodnem pravnem instrumentu za okrepitev zaščite človekovih pravic starejših oseb.

Zagotovitev vseživljenjskih možnosti za delo in ustvarjanje vključujočih

Člani odbora med zasedanjem. Jožica Puhar četrta z leve

trgov dela:

- uresničevanje Direktive o enakosti pri zaposlovanju in spodbujanje kampanje ozaveščanja o pomenu boja proti starostni diskriminaciji na delovnem mestu;
- sprejetje Direktive o ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem s pravicami negovalcev;
- izvajanje priporočila o socialni zaščiti delavcev in samozaposlenih tako, da bodo vrzeli pri socialnem varstvu v vseh oblikah zaposlovanja dejansko pokrite;
- podporo evropski mreži javnih zavodov za zaposlovanje, da pomagajo starejšim iskalcem zaposlitve;
- financiranje raziskav o trajnostnih delovnih mestih in trajni zaposljivosti, ki temeljijo na usposabljanju in vseživljenjskem učenju.

Zagotovitev primerne pokojninskega dohodka v starosti za ženske in moške:

- sprejem okvirne direktive o ustreznem minimalnem dohodku tudi v starosti, ob upoštevanju relativnega praga tveganja revščine in referenčnih proračunov za starost, ki temeljijo na košaricah življenjskih stroškov (blaga);
- izdelavo evropske strategije za zaposlitev vrzeli v plačah, karieri in pokojninah s posebnim ozirom na položaj delavk in upokojenk;
- krepitev parlamentarnega nadzora nad Evropskim semestrom zlasti ob upoštevanju izziva, s katerim se soočamo ob zakonsko določenih pokojninah glede na učinkovitost zaščite pred revščino;
- odgovornost evropskih nadzornih organov na finančnih trgih z uveljavljanjem pravice potrošnikov v kapitalnih sistemih pokojninskega zavarovanja;
- sprejem pobude za dostop do socialne zaščite ljudem v nestandardnih oblikah

zaposlitve z analizo ovir, ki jim onemogočajo uresničevanje te pravice.

Z zdravjem in dolgoročno oskrbo zaščititi pravico do dostojnega življenja in starosti:

- dejansko uveljaviti pravico do kakovostne in cenovno dostopne dolgotrajne oskrbe in ohraniti avtonomnost in neodvisnost starejših ter celovito vključenost v njihovo skupnost;
- sprejeti priporočilo o dolgotrajni oskrbi z navedbo ključnih načel in evidenčno utemeljenih priporočil, za razvoj dolgotrajne oskrbe in podpornih storitev po vsej EU;
- razviti gospodarski model/primer za formalizacijo dolgotrajne oskrbe starejših in zagotoviti, da EU pušča dovolj fiskalnega prostora državam članicam za izboljšanje kakovosti;
- spremljati vlogo zasebnega sektorja pri dolgotrajni oskrbi in dostopnosti storitev s proučitvijo aktivnejše vloge EU;
- sprejetje akcijskega načrta EU za boj proti zlorabam starejših, vključno z boljšim prepoznavanjem in zaščito žrtev;
- izboljšanje delovnih pogojev tako formalnih kot neformalnih negovalcev v institucijah in na domu.

Zagotovitev zdravega življenja in spodbujanje dobrega počutja za vse starosti:

- spodbujanje telesnega in duševnega zdravja skozi vseživljenjski pristop v vseh politikah;
- trden zdravstveni program in proračunska prednost spodbujanju zdravja, preprečevanje bolezni in zmanjšanje neenakosti na področju zdravja v raziskovalnem programu EU po letu 2020;
- podpora evropskemu partnerstvu za inovacije o aktivnem in zdravem staranju;

- oblikovanje strategije o geriatričnih zdravstvih;
- zagotovitev trdne infrastrukture za zdravstveno varstvo;
- uporaba digitalnih inovacij na ravni EU za izboljšanje zdravja ljudi v vseh starostnih obdobjih.

Omogočiti splošen dostop do blaga in storitev starejšim osebam:

- okrepitev zakonodaje EU, pobud in standardizacije dostopnosti, vključno z Zakonom o evropskem dostopu, in zagotovitev ustreznega izvajanja na nacionalni ravni;
- podpora razvoju evropske strategije o srebnem gospodarstvu, ki omogoča razvoj dostopnih in cenovno dosegljivih proizvodov in storitev za starejše;
- podpora razvoju okolju prijaznih razmer na lokalni in regionalni ravni;
- zagotovitev, da se upošteva starostna razsežnost na različnih področjih raziskovalnega programa EU.

Omogočiti starejšim državljanom, da v celoti sodelujejo v socialnem, kulturnem in demokratičnem življenju ter spodbujanju vseživljenjskega učenja:

- Evropski parlament naj bo osrednji prostor za razpravo o vprašanih enakih pravic za vse starosti in solidarnost med generacijami;
- prepoznati in podpirati vse različne socialne in gospodarske prispevke, ki jih starejši ljudje prinašajo v naše družbe, zlasti mlajšim generacijam;
- priznanje in podpora delu starejših prostovoljcev s programiranjem in financiranjem socialnih skladov;
- financiranje raziskovalne dejavnosti za oceno ekonomske vrednosti prostovoljstva s strani starejših;
- zaposlitev digitalne vrzeli, vključno z evropskimi sredstvi, ki vlagajo v digitalno infrastrukturo, in s podpornimi ukrepi za povečanje digitalnih znanj vseh starostnih skupin;
- zagotoviti, da so za volivce vseh starosti podprti e-uprava in dostop do volitev;
- vključevanje v in sooblikovanje dela EU pri raziskavah in standardizaciji;
- nova splošna uredba o varstvu podatkov naj se izvaja na način, ki upošteva posebne izzive, s katerimi se soočajo starejši državljani zaradi digitalnega razkoraka.

AGE Platform Europe tudi poziva k ponovni vzpostavitvi Medskupine za staranje in solidarnost med generacijami, da bi ta vprašanja ostala na dnevnem redu EP.

Jožica Puhar, foto Age Platform Europe

Spomladansko srečanje Upravnega sveta AGE platform Europe

Na Upravnem svetu AGE platform 10. in 11. aprila smo se ukvarjali predvsem s programskimi, finančnimi in z organizacijskimi temami same organizacije. Funkcionarji radi poudarjajo, da je AGE platform evropsko omrežje 165.000 organizacij ljudi in za ljudi starejše od 50 let, ki predstavljajo preko 30 milijonov prebivalcev Evrope. Delovni načrti, programi in vsebine se v AGE sprejemajo na daljši rok, v več fazah. Programske usmeritve in finančne dokumente za leto 2018 smo v prvi fazi obravnavali že v novembru 2017, zdaj smo sprejeli potrebne dopolnitve, tako da gredo potrjeni predlogi na zasedanje Generalne skupščine v juniju.

Informacije o delu v letu 2017 vsebuje obsežno poročilo, ki je dostopno na internetni strani: <http://www.age-platform.eu/sites/default/files/Annual Report 2017-FINAL.compressed 0.pdf>. Realizacija nalog seveda zahteva vrsto pisnih materialov, publikacij, priročnikov, srečanj, usposabljanj, posvetovanj, reakcij na EU dokumente, amandmajev in drugih predlogov sprememb, spletne informacije in izjave. Ugotavljajo, da se je samozavest starejših oseb v Evropi dvignila in so vse bolj opremljeni za to, da se »postavijo zase«. Tudi inštitucije in agencije EU, javne službe, izvajalci storitev, raziskovalci v industriji in nevladne organizacije se vse bolj zavedajo prodiranja staromrznštva in podpirajo aktivnosti za prijaznejšo in nediskriminatorno družbo. Obravnavali

smo tudi zunanjo evalvacijo dela AGE, ki je pokazala, da je organizacija v evropskem okolju prepoznavna, verodostojna in splošno priznana zaradi usposobljenosti svojih strokovnjakov, poznavanja tematike in njenega zagovarjanja. Uveljavljena je predvsem na ravni EU, ni pa jasno, v čem in kako deluje na nacionalni ravni!? Manjka tudi strateško poročilo za bodoče delovanje in ciljno skupino obravnave glede na starost, ob demografskih spremembah in podaljševanju dela.

Drugo področje delovanja so projekti EU. Sodelavci AGE so v letu 2017 delali na obstoječih raziskovalnih nalogah, deloma pa so pridobili nove. Trenutno je aktualnih

"Tudi inštitucije in agencije EU, javne službe, izvajalci storitev, raziskovalci v industriji in nevladne organizacije se vse bolj zavedajo prodiranja staromrznštva in podpirajo aktivnosti za prijaznejšo in nediskriminatorno družbo."

petnajst projektov. Vključeni so tudi v devetnajst partnerskih projektov s področja tehnologij, zdravja, nege oz. oskrbe, dostopnosti, trajnostne mobilnosti in seniorskega turizma. Letos bo AGE na področju političnega dela nadaljeval z aktualnimi nalogami iz svojega programa, ki ga je odobrila in ga bo tudi sofinancirala Evropska komisija. Pri tem bo prioriteto obravnaval

zaščito pravic starejših oseb in tovrstnih razprav v ZN, socio-ekonomski politiki in uresničevanju Evropske listine socialnih pravic ter Mednarodnemu akcijskemu načrtu o staranju iz Madrida, lizbonske deklaracije v povezavi z Agendo 2030, ter cilji trajnostnega razvoja ZN. Posebej se bo posvetil pripravam na volitve v Evropski parlament in mobiliziranju svojih članic za sodelovanje s kandidati za evroposlance v naslednjem mandatu. Manifest na to temo bo tudi sklepna Deklaracija junijske Generalne skupščine.

Finančni proračun organizacije napajajo trije viri: prispevek Evropske Komisije, članarina in dotacije.

80 % celotnega programa krije Evropska Komisija, ostala dva vira pa 20 %. Delež članarine predstavlja okoli 12 % in je zadnja tri leta ostajal nespremenjen. V celotnem proračunu za 2017 je bilo za program političnega dela namenjenih 65,51 % sredstev, iz deleža EU projektov pa 34,49 %. Izvajanje programa politik se pokriva iz članarine in dotacij ter sofinan-

Avtorica prispevka prva z leve

ciranja EK. Projekte pa večinoma financira EK. Glede na spremembe, ki jih je sekretariat AGE doživel tekom leta 2017, je organizacija brez negativnega finančnega rezultata zaključila leto le ob dodatni finančni podpori nekaterih finančno močnejših članic. Vzroki za težave so večinoma izven vpliva AGE. V juliju 2017 so se v Belgiji dvignile plače v javnem sektorju za 2 %, povečali so se stroški zaradi presejitve v nove delovne prostore v letu 2016, višje so cene komunikacij ipd. Glede na sprejeti program dela in planirane izdatke je bil podan predlog, da se proračun za leto 2018 poveča za 13,8 %. Povečal pa naj bi se tudi delež za projekte. **Predlagani proračun za 2018 načrtuje za izvajanje programa oz. politik 59,89 % sredstev, za EU projekte pa 40,11 %.**

V planiranih izdatkih za izvajanje programa oz. politik (brez projektov) prevladuje delo strokovne ekipe in vodstva s 66 %, sledijo potni stroški, najemi prostorov,

usposabljanja, komunikacijska tehnologija in ostali manjši funkcionalni stroški. Na Generalno skupščino je podan predlog za povečanje članarine v naslednjem letu. Ta se že tri leta ni prilagajala, čeprav je prišlo do številnih sprememb v dejavnostih in organiziranosti, pa tudi do sprememb cen, ki vplivajo na višino stroškov. Predlog je bil obravnavan v dveh variantah: dvig za 5,2 % ali za 5,7 %. Končno višino bo določila skupščina. Nezmožnost plačevanja tovrstnega povečanja lahko ublaži **Solidarnostni sklad**, ki bo podpiral ekstremno ogrožene članice. Ustanovljen je bil v letu 2017 ob izzivu upadanja članstva. To je bilo pripisano finančni šibkosti določenih nevladnih organizacij, ki takih obremenitev ne zmorejo. Tudi tokrat smo obravnavali pojave neplačevanja članarine in izstopov članic.

Generalni skupščini bodo predloženi še naslednji dokumenti: Poročilo o Generalni skupščini 2017, Imenovanje novih članov

organov ob poteku mandata dosedanjim, Poročilo o aktivnostih in dosežkih, ocenah in zaključnem računu 2017 ter poročilo o Imenovanju zunanjega revizorja za 2018.

Iz sklopa letošnjih programskih nalog so nam strokovni sodelavci (nosilci nalog) posredovali obširne informacije o vsebinah, stališčih in predlogih AGE platform na letošnje teme, ki bodo v razpravi na odprti delovni skupini za staranje ZN – avtonomija in neodvisnost, dolgotrajna oskrba in paliativna nega. Strokovna sodelavka, ki pokriva človekove pravice, se bo udeležila zasedanja v New Yorku in zagovarjala pripravljene predloge. Dobili smo tudi vpogled v pripravo možnega besedila bodoče konvencije na teme, ki so bile obravnavane lani in so zdaj v fazi pravnega oblikovanja. Na tem delu skupina ekspertov, ki je svoje delo nadaljevala v naslednjih dveh dneh po Upravnem svetu.

*Jožica Puhar ZDUS, članica
Upravnega sveta AGE platform*

AKUPUNKTURA V THERMANI LAŠKO – kako vam lahko pomaga?

Akupunktura je tisočletja stara kitajska metoda zdravljenja. Ena najbolj poznanih in razširjenih metod zdravljenja v tradicionalni kitajski medicini velja za varno in zanesljivo obliko zdravljenja, ki jo od leta 1979 priporoča tudi Svetovna zdravstvena organizacija. Danes se akupunktura izvaja v številnih zdravstvenih organizacijah, in sicer enakovredno z drugimi, sodobnimi terapevtskimi metodami. Vse pogosteje se koristi njen analgetski učinek.

Akupunktura namreč **deluje protibolečinsko** in tako uspešno zmanjšuje raven bolečine npr. pri migrenah, glavobolih, bolečinah v sklepih, hrbtenici, mišicah. Sproža namreč nastajanje endorfinov, v telesu delujejo na podoben način kot opiat. S pomočjo akupunkture lahko lajšamo raznovrstne alergije, dvigujemo splošno imunsko od-

pornost organizma ... Z njo lahko zdravimo različne bolezni in slabo počutje, lahko pa jo uporabljamo tudi kot preventivni način, kako ohraniti zdravje in dobro počutje.

je. Stimulacija akupunkturnih točk sproža procese samozdravljenja.

Ali akupunktura boli?

Vboda iglice se skorajda na čuti. V času, ko imamo nameščene iglice, kar traja nekje od 20 do 30 minut, se lahko na posameznih predelih občuti majhna napetost ali teža na območju vboda. Lahko se pojavi občutek gomazenja, kar nakazuje neovirano sproščanje življenjske energije Qi. Nikoli ni odveč nasvet, da izvajanje akupunkturnih tehnik zaupajte strokovnjakom, ki poznajo pravilno nameščanje in vrstni red nameščanja iglic ter učinke, ki jih ima akupunktura na telo.

*Avtor: dr. Slavka Topolič,
dr. med, specialist fiziater*

Več informacij dobite na 03 7345 128, centerzdravja@thermana.si.

Kako deluje?

Bistvo so akupunkturne iglice, ki jih strokovnjak zabada na točno določene predele v našem telesu. Akupunktura lahko deluje tudi na način toplote, pritiska ali laserja. Človeško telo premore kar 364 akupunkturnih točk in 14 glavnih meridianov – kanalov, po katerih se pretaka naša življenjska energija ali Qi. Ko odpravimo zamaške oz. stagnacijo na meridianih, kot to imenujejo strokovnjaki, se začne v telesu vzpostavljati ravnoves-

PONUDBA MESECA APRILA –

Paket AKUPUNKTURA 3

namesto 110 samo 88 €.

Do konca aprila izkoristite 20% popust na paket AKUPUNKTURA 3, ki vključuje posvet pri zdravniku in 3x tretma akupunkture.

THERMANA d.d., Zdraviliška cesta 6, 3270 Laško, 03 423 2100, 080 81 19, info@thermana.si, www.thermana.si

20. likovna kolonija v Izoli

Od 10. do 13. maja je v Izoli potekala jubilejna že 20 likovna kolonija, ki se jo je udeležilo 54 slikarjev. Tokratna likovna kolonija je potekala v sklopu Tedna ljubiteljske kulture, posvečene Evropskemu letu kulturne dediščine pod naslovom »Dediščina vsakdanjega življenja«. Likovno kolonijo so podprli OI JSKD Izola, ZPIZ, Hotel Delfin in Zveza društev upokojencev Slovenije.

Zadnji sobotni dan kolonije je že zarana privabil na prostrane zelenice in morsko brežino Simonovega zaliva številne slikarje, ki so morda čakali na lepe vremenske razmere, da bodo čim bolj verodostojno poustvarili pejzaž, ki so ga nameravali prenesti na slikarsko platno. Tisto, kar me je morda še najbolj vznemirilo in prebudilo mojo novinarsko radovednost pa je bilo dejstvo, kako spontano so se v kolonijo vživel tudi ostali hotelski gostje, za katere je bilo to vsekakor doživetje posebne vrste. Upodabljali so tako rekoč vse! Bližnjo marino z do neba segajočimi jambori jadrnic, oddaljeno in v meglico zakrito Izola, drugi pa so s seboj prinesli fotografijo, jo pritrtili na »štafelaj« in ustvarjali. Domači toplar, kaščo, mehko dolensko hribovje s cerkvico na vrhu griča, ali pa, kar je bila še najbolj prepoznavna motivika, Strunjanski zaliv, ki kar kliče po tem, da ga slikar ujame v časovni trenutek in umetniško delo tako postane dokument časa in trenutka tega prostora. Zavedam se, da je neprimerno, če slikarja zmotiš med trenutnim navdihom, ko nanaša na platno kar pač nanaša, zato sem diskretno opazoval njihovo umetniško ustvarjanje in čakal na primeren trenutek, da postavim kakšno vprašanje. No, pa saj se niso izkazali za tako stroge. Konec koncev smo vsi »naši« in razumeli so me, da opravljam svoje delo, tako kot so sami opravljali svojega, in da bo zapis s kolonije objavljen v njihovi reviji. Zanimive zgodbe so mi pripovedovali. Slikarki iz Kanala ob Soči denimo, zakaj prav slap Boka, ki napaja smaragdno lepotic Sočo, druga pa, zakaj tihožitje s tipično slovensko skledo, vrčem in glinenimi čašami. Preprosto, eno kot drugo je pogled na motiviko povsem prevzel. V kotu prostrane livade uzrem slikarja, ki ustvarja daleč stran od drugih. Njegova platna so barvita in realističen odsev tistega, kar sicer poznam. Stare Strunjanske soline, tipičen slovenski (morda Koroški) toplar, stara kašča. Ko ga ogovorim, se predstavi. Alojz Krevh!! Že po njegovih prvih besedah spoznam, da je toplar res koroški, da je kašča domača, Prevaljska kašča, in da je motiv Pirana ujetega z morja ekspresija izleta z barko, s katero je slikarje popeljala na morski izlet naša Zveza v sodelovanju s Hotelom Delfin. V daljavi uzrem znan obraz in pristopim. Bila je naša nekdanja pevka zabavne in narodno zabavne glasbe, Ivanka

Kraševac. Že osemnajst let se ukvarja s slikarstvom. Njena tehnika je drugačna od tehnike drugih. Namesto čopiča uporablja t. i. slikarske »špahtle«, s katerimi nanaša barve na platno. Zelena rjavi nanešeni odtenki so pričarali pejzaž Strunjana, ujetega nekje pod vzpetino ceste, ki se vije proti Portorožu s pogledom na Strunjanski križ. Zanimiva je njena tehnika. Od blizu se skoraj ne prepozna, kaj je želela upodobiti, a ko stopiš nekaj korakov stran in pogledaš proti platnu, vidiš vse. Tudi tisto, česar oko ne vidi, a je tam. Njen soprog, Ivan Prešeren – Žan, je že od mladih nog glasbenik. Sam se ga spominjam kot člana nekdanje legendarne skupine Albatros. Glasba se odraža v njegovih delih. Sonce in glasbeni inštrumenti! Simfonija soncu, ujeta na platno. Pozno popoldan je sledil zaključek kolonije s kulturnim programom, v katerem so nastopili Ženski pevski zbor Sinji galeb društva upokojencev Izola pod vodstvom zborovodki-

nje dr. Ive Dobovičnik, glasbeni duet mladih virtuozov na saksofonu in kitari, nato pa so sledili govori. Predsednik ZDUS Janez Sušnik je v pozdravnem nagovoru orisal dvajsetletno tradicijo kolonij skozi čas, se zahvalil udeležencem in vodstvu kolonije, nato pa še doživetvo recital majske pesem Otona Župančiča. Ema Tibaut, vodja likovne kolonije, je dejala, da je jubilej priložnost, da okrepimo vez med generacijami in da je kakršnokoli udejstvovanje upokojencev, v katerikoli sekciji, najboljša oblika socialnega varstva. Predsednica komisije za kulturo pri ZDUS Marija Orešnik ni mogla skrivati občutij ob uspešno sklenjeni likovni koloniji, prav tako ne mentor kolonije, Oskar Sovinc, ki se je ob koncu zahvalil vsem udeležencem za njihovo vloženo energijo v ustvarjalni opus jubilejne, 20. kolonije. Po končanem programu je sledilo odprtje razstave in izbor treh avtorjev in njihovih slik za nagrade, ki bodo podeljene v Cankarjevem domu v času 18. Festivala za 3. življenjsko obdobje.

Besedilo in foto, Črt Kanoni

Oživljena Šišenska godba

1. mesto na tekmovanju mladinskih godb v Beogradu leta 1949

Mladinska pihalna godba Hinko Smrekar Ljubljana – Šiška (v nadaljevanju Šišenska mladinska godba) je bila ustanovljena konec leta 1945 v okviru kulturnega društva Hinko Smrekar v Spodnji Šiški. Godbi (kulturnemu društvu) je predsedoval Hinko Miklavčič, umetniški vodja in dirigent, »spiritus agens« pa je bil Leander Pegan st., akademski glasbenik, pozavnist, član SNG Opera in kasneje Slovenske filharmonije. Člani Šišenske godbe so bili:

Franc Babnik, Franc Bahar, Tine Belič, Mohor Benedičič, Jelka Bizjak, Franc Cotman, Milan Cerar, Lado Černivec, Jože Falout, Tone Grintal, Milena Horvat, Jelenc, Avgust Klančnik, Cveto Klemenčič, Franc Knavs, Janez Košak, Fani Koželjnik, Matija Korenčan, Marjan Kosem, Miro Kropar, Drago Loborec, Rudi Loborec, Ivan Mrak, Franc Mrak, Borut Miklavčič, Franc Mrzlikar, Miha Oman, Pavle Oman, Anton Pavliha, Milan Pavliha, Leander Pegan, Magda Rogelj, Franc Seifert, Drago Seifert, Adi Škorjanc, Anton Škrjanec, Franc Škrjanec, Miha Škrjanec, Stane Škrjanec, Peter Tancer, Marjan Valda, Ciril Žužek

Sedež mladinske godbe je bil na dvorišču Osnovne šole Spodnja Šiška. Godbeni dom so mladi godbeniki sami zgradili iz nekdanje nemške kuhinje. Glasbena šola Franc Šturm je bila šele v porajanju, zato je dirigent Leander Pegan starejši nudil mladim godbenikom instrumentalni pouk pihalnih in trobilnih instrumentov ter tolkal in osnove glasbene teorije. Glasbena šola je začela delovati kasneje. Prvi nastop mladinske godbe je bil na prvomajski budnici in paradi leta 1946. Godbene vaje so potekale dvakrat na teden zvečer, zato so bili mladi godbeniki – dijaki izvzeti iz »hore legalis«. Šišenska mladinska godba in Železničarska godba sta bili po drugi svetovni vojni edini godbi v Ljubljani. Šišenska je bila tudi protokolarna godba (Vojaškega orkestra in Godbe milice še ni bilo). Večina godbenikov se je vpisala v glasbene šole in si z leti pridobila solidno glasbeno izobrazbo. Kar devet med njimi so pridobili akademsko glasbeno izobrazbo in postali odlični instrumentalisti v Slovenski filharmoniji, SNG Opera, Radijskem simfoničnem orkestru in v Godbi milice. Tak »iztržek« iz ljubiteljske v poklicno-vrhunsko glasbeno dejavnost je bil v takratni

državi fenomen! Jože Falout je študij roga nadgradil z magisterijem v Parizu. Prejel je dve nagradi Prešernovega sklada, nagrado Društva slovenskih skladateljev in Bettetovo nagrado. Svojo akademsko kariero je končal kot zaslužni profesor AG Univerze v Ljubljani. Janez Košak je bil hornist v Ljubljanski Operi, Cveto Klemenčič je bil kontrabasist v Slovenski filharmoniji. Leander Pegan mlajši je bil glasbeni pedagog in kapelnik, ki je ustanovil oz. obnovil kar sedem primorskih pihalnih orkestrrov. Pavle Oman in Rudi Loborec sta bila trobentarja v Radijskem simfoničnem orkestru. Adi Škorjanc je bil trobentar v ljubljanskem opernem orkestru, pedagog in kapelnik več pihalnih orkestrrov ter direktor Glasbene šole Kočevje. Klarinetist Franc Bahar je bil član Plesnega orkestra RTV, klarinetist Marjan Kosem pa član Godbe ljudske milice. Iz Šišenske mladinske godbe sta izšla tudi dva doživljenjska ljubiteljska glasbenika; Tone Škerjanec (obsežen ustvarjalni opus trobentača v pihalnih orkestrih, Veseli planšarji) in Milan Pavliha (obsežen ustvarjalni opus klarinetista, dolgoletno mentorsko, publicistično, vodstveno in organizacijsko delo; pobudnik in soustanovitelj Ljubljanskega mladinskega simfoničnega orkestra ter Kulturnega društva Godba ljubljanskih veteranov in komorne skupine Kvartet klarinetov). Šišenska mladinska godba je v zgodnjih povojnih letih navduševala občinstvo v Ljubljani in drugod po Sloveniji, v takratni coni B, v Zagrebu pa tudi v Beogradu. Bili so na tritedenski turneji po Primorski in Istri še v času cone B. V zagrebški operi so koncertirali s celovečernim koncertom. Zagrebško publiko so navdušili s skladbo Feodora (uvertura) skladatelja P. I. Čajkovskega. Udeležili so se enomesečne delovne akcije na cesti bratstva in enotnosti v Sremski Mitrovici. Šišenska mladinska godba je bila v prejšnji državi najboljša: na vsejugoslovanskem tekmovanju mladinskih godb v Beogradu je leta 1949 osvojila najzlahtnejše prvo mesto. Po odhodu dirigenta Pegana k na novo ustanovljeni Litostrojski godbi leta 1950 je Šišensko mladinsko godbo prevzel dirigent Janez Gruden in kasneje Adi Škorjanc. Šišenska mladinska godba je prenehala delovati leta 1958.

Milan Pavliha

Srečanje literatov

22. srečanje literatov Pokrajinske Zveze Društev upokojencev Dolenjske in Bele krajine je bilo sredi aprila v gostišču Prepih na Gornji Težki vodi. Sodelovalo je štiriintriideset članov literatov iz društev upokojencev Črnomelj, Dvor, Dolenjske Toplice, Gabrje, Loški Potok, Metlika, Mirna Peč, Mokronog-Trebelno, Novo mesto, Podgorje-Stopiče, Ribnica, Semič, Šentjernej, Šmarjeta in Žužemberk.

Brali so svoja dela, proze, poezije in resnične dogodke iz življenja. Vsa dela so bila skrbno zbrana in napisana z veliko pridiha osebnih in krajevnih dogodkov. Med njimi je bil literat Marjan Hren, ki je napisal in izdal že dve knjigi, eno izmed njih z naslovom »Po Machovi poti«, zanjo je dobil Trdinovo nagrado Občine Novo mesto in priznanje DU Novo mesto. Drugi literat iz DU Ribnica

Ivan Šega tudi veliko piše in izdaja knjige, izmed ene še ne izdane je prebral odlomek o biseksualnosti. Fani Debeljak iz DU Loški Potok je poleg svojega prebranega dela zaigrala z Marijo Slavc še skeč, ki ga je tudi sama napisala in režirala v domačem jeziku pod naslovom »Družinski prepir iz starih časov« v kostumih iz dni nazaj, ki je požel kar nekaj aplavza in smeha. V delu je nastopil ženski pevski zbor ljudskih pevk KLASJE iz Škocjana. Program je povezovala Marija Golob. Tako literarno druženje je neprecenljivo za vse, ki sodelujejo, saj se tu pogovarjajo, izmenjujejo različne teme, spomine, pa tudi izginjanje starih vrednot, kar zelo radi prenesejo na bele strani papirja in jih izdajo v brošurah, knjigah.

Besedilo in foto: Marija Golob

Še skupinska fotografija na nepozaben dogodek

Svetovni dan knjige v DU Pivka

Društvo upokojencev Pivka vsako leto obeleži svetovni dan knjige s kulturno prireditvijo. Letos smo prazniku knjige posvetili več dni. Od 19. do 21. aprila smo v Večgeneracijskem centru v Krpanovem domu pripravili razstavo ročnih del. Upokojencem so se s svojimi stvaritvami pridružili učenci Osnovne šole Pivka in Košana, posebej smo bili veseli sodelovanja pivških vrtcev Vetrnica in Mavrica ter Vrtca iz Košane.

Poseben čar so razstavi dale slike iz naravnih materialov, ki jih ustvarja Edita Čotar. Mladi rokodelski umetnici Mateja Morel Rutar in Lilijana Fras sta pokazali, da so izdelki izpod spretnih prstov s pravim pristopom lahko tržno zanimivi. V Društvu Modre siničke šivajo unikatne punčke iz blaga, izdelujejo tudi razne drobne izdelke. Na razstavi smo videli različne izdelke in spoznali različne tehnike ročnih spretnosti. Poleg vezenja in kvačkanja, ki sta bila najbolj pogosti tehniki, smo videli še mozaike, tapiserijo

in tkanje. Zanimivi so bili izdelki vrtcev in šol, pokazali so nam, kako lahko iz vsakdanjih predmetov ustvarimo prave umetnine. Osrednji dogodek ob Svetovnem dnevu knjige je bila kulturna prireditev v Krpanovem domu. Na njej so združili moči člani različnih dejavnosti v društvu, s pesmimi sta nastopila Ženski pevski zbor DU Pivka in Ženska vokalna skupina Rožmarinke. Krožek Beremo je z vodjo Nevenko Šelj pripravil izbor svojih del, v goste so povabili Ano Seles, literarno ustvarjalko iz Prema. Ana nam je predstavila nekaj pesmi iz svoje zbirke Od stebila do cveta v zrele leta, ter prozna dela, ki jih objavlja v glasilu Literarnega društva Ilirska Bistrica. Posebej smo se razveselili nastopa učencev in harmonikarja iz Osnovne šole Košana, saj so Košanci bolj poredko gostje v Pivki. Predsednik DU Pivka mag. Evgen Primožič je v svojem nagovoru opozoril na pomen branja knjig za človeka. Letos je bil Svetovni dan knjige za Društvo upokojencev še bolj pomemben, saj smo z njim sklenili projekt Bralna

značka za upokoјence občine Pivka. Začeli smo jo simbolično 1. oktobra, ob Svetovnem dnevu starejših. Prva bralna akcija je dobro uspela, zloženke je izpolnilo in oddalo 18 bralcev, ki so na prireditvi dobili priznanja za udeležbo. K uspehu bralne značke sta s svojim delom prispevala tudi knjižničarja – v Knjižnici Pivka

Dartaniela Stegel in na Bibliobusu Maksimiljan Valič. Prva Bralna značka ne bo zadnja. V počitnicah bomo zbirali nove predloge za branje, v jeseni pa začnemo znova.

Besedilo in foto, Jožica Knafelc

Sodelujoči člani prireditve

Rokodelska razstava PZDU Dolenjske in B. krajine

Rokodelske izdelke so organizatorji postavili na ogled 10. maja v prostorih Kulturnega centra Primož Trubar v Šentjerneju. Udeležilo se jo je sedem društev: DU Novo mesto, Veliki Gaber, Mokronog - Trebelno, Trebnje, Črnomelj, Dvor in Loški potok. V otvoritvenem delu je nastopajoče pozdravil Tomaž Škulj, pomočnik pri rokodelski sekciji ZDUS Slovenije, ljudska pevka

Marija Jerele, najstarejša rokodelka Joži Kastelic pa je v kratkem zapisu označila svojo dolgoletno pot šolanja in izdelavo pletenja z šibjem; košar, košev, cekarjev, peharjev, opletanja steklenic, do izdelave raznih novoletnih okraskov. Razstavo je pripravila in vodila Marija Golob.

Besedilo in foto, Marija Golob

Spretnе rokodelke s svojimi izdelki

Na podlagi četrte alineje 29. in 50. člena Statuta Zveze društev upokojencev Slovenije je Upravni odbor Zveze društev upokojencev Slovenije na 18. redni seji, dne 18. 4. 2018 sprejel

PRAVILNIK O PRIZNANJIH

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem pravilnikom se določajo priznanja Zveze društev upokojencev Slovenije (v nadaljevanju: ZDUS) po 50. členu Statuta ZDUS in določajo posebna priznanja ZDUS ter oblike, pogoji, kriteriji, postopki za podelitev priznanj ZDUS, organi, pristojni za odločitve, evidence o podeljenih priznanjih in način podeljevanja vseh priznanj v okviru ZDUS.

V tem pravilniku so uporabljeni izrazi v moški spolni slovnični obliki nevtralni za ženske in moške.

2. člen

Priznanja se podeljuje upokojencem, včlanjenim v društva in klube upokojencev, ki so registrirana po Zakonu o društvih (v nadaljevanju: DU) in so člani Pokrajinske zveze društev upokojencev (v nadaljevanju: PZDU), ki je članica ZDUS, upoštevajoč, da imajo poravnano članarino.

Priznanja se podeljujejo tudi državnim organom, javnim zavodom, lokalnim skupnostim in njihovim organom, gospodarskim družbam ter drugim organizacijam in organom ter fizičnim osebam za zasluge pri delovanju DU, PZDU in ZDUS in za druge organizacijske dejavnosti v DU.

Priznanja se lahko podeljuje tudi tujim upokojskim in drugim organizacijam ter njihovim članom za prispevek h krepitvi delovanja, aktivnosti ugleda DU, medsebojnega sodelovanja in pomoči.

3. člen

Priznanja se podeljuje za:

- večletno aktivno in uspešno delo v DU;
- pomembne dosežke na področjih raznih oblik delovanja DU na socialno-zdravstvenem, humanitarnem, kulturno-umetniškem, športnem, rekreativnem, publicističnem, izobraževalnem in drugih področjih delovanja v korist upokojencev;
- sodelovanje na mednarodnem uveljavljanju DU;
- delovanje na drugih področjih v korist upokojencev in DU.

II. VRSTE IN OBLIKE PRIZNANJ

1. Vrste priznanj ZDUS

4. člen

1.1. Priznanja ZDUS

Priznanja ZDUS določa 50. člen Statuta ZDUS:

- pisno priznanje ZDUS;
- mala plaketa ZDUS;
- velika plaketa ZDUS;
- Častni član ZDUS.

1.2. Posebna priznanja ZDUS

5. člen

Posebna priznanja ZDUS so:

- priznanje za zasluge ZDUS;
- priznanje za najbolj aktivno DU;
- priznanje prostovoljec ZDUS;
- plaketa ZDUS za visoke okrogle obletnice delovanja DU;
- plaketa ZDUS za dolgoletno in uspešno delovanje pevskih zborov, kulturnih skupin in športnih sekcij.

ZDUS lahko s sklepom Upravnega odbora ZDUS podeli v izjemnih primerih in iz upravičenega razloga, priznanje ZDUS navedenim posameznikom ali institucijam iz drugega odstavka 2. člena tega pravilnika, ki mu določi tudi vrsto in naziv.

2. Oblika priznanj ZDUS

2.3. Pisno priznanja ZDUS

6. člen

Pisno priznanje ZDUS je listina velikosti 210 x 297 mm. Na levi strani pisnega priznanja je stilizirano jabolko v zeleni barvi.

Na listini so v kombinaciji svetlo zelene in sive barve navedeni podatki prejemnika z imenom in priimkom ter navedba DU. Listina je opremljena z datumom sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi pisnega priznanja ZDUS in podpisom predsednika ZDUS.

2.4. Mala plaketa ZDUS

7. člen

Mala plaketa ZDUS je pravokotne oblike, velikosti 137 x 177 mm. Škatla je rdeče barve. V njej se nahaja vložek rdeče barve. Na vložku je reliefna predloga v obliki kroga s premerom 65 mm s stiliziranim grbom ZDUS in napisom na obodu »Zveza društev upokojencev Slovenije«.

Plaketa je patinirana v zlatu. Pod krogom je ploščica velikosti 75 x 25 mm patinirana v zlatu. Na ploščici je napis prejemnika priznanja z imenom in priimkom ter navedba DU. Pod napisom je datum sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi priznanja.

2.5. Velika plaketa ZDUS

8. člen

Velika plaketa ZDUS je pravokotne oblike, velikosti 160 x 210 mm. Škatla je rdeče barve. V njej se nahaja vložek rdeče barve. Na vložku je reliefna predloga v obliki kroga s premerom 90 mm s stiliziranim grbom ZDUS in napisom na obodu »Zveza društev upokojencev Slovenije«.

Plaketa je patinirana v zlati barvi. Pod krogom je ploščica velikosti 80 x 30 mm patinirana v zlatu. Na ploščici je napis prejemnika priznanja z imenom in priimkom ter navedba DU. Pod napisom je datum sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi priznanja.

2.6. Častni član ZDUS

9. člen

Priznanje Častni član ZDUS je listina velikosti 297 x 420 mm. Na levi strani priznanja je stilizirano jabolko v zeleni barvi.

Na listini so v kombinaciji svetlo zelene in sive barve navedeni podatki prejemnika z imenom in priimkom ter navedba DU. Listina je opremljena z datumom sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi priznanja in podpisom predsednika ZDUS.

2.7. Posebna priznanja ZDUS

2.7.1. Priznanje za zasluge ZDUS

10. člen

Priznanje za zasluge ZDUS je listina velikosti 210 x 297 mm. Na levi strani listine je stilizirano jabolko v barvi.

Na listini so v kombinaciji sive in temno zelene barve navedeni podatki prejemnika. Listina je opremljena z datumom sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi priznanja in podpisom predsednika.

2.7.2. Priznanje za najbolj aktivno DU

11. člen

Priznanje za najbolj aktivno DU je listina velikosti 210 x 297 mm. Na levi strani pisnega priznanja je stilizirano jabolko v zeleni barvi. Na listini so v kombinaciji sive in svetlo zelene barve navedeni podatki prejemnika. Listina je opremljena z datumom sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi pisnega priznanja ZDUS in podpisom predsednika ZDUS.

2.7.3. Priznanje prostovoljec ZDUS

12. člen

Priznanje prostovoljec ZDUS je listina velikosti 210 x 297 mm. Na levi strani listine je stilizirano jabolko v zeleni barvi. Listina vsebuje napis »Za plemenita dejanja«.

Na listini so v kombinaciji sive in temno zelene barve navedeni podatki prejemnika z imenom in priimkom ter navedba DU. Listina je opremljena z datumom sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi priznanja in podpisom predsednika.

V kolikor prejemnik listine le-to prejme v okviru sodelovanja v posameznem programu ali projektu, se na listini navede tudi naziv programa ali projekta ter se doda njegov logotip.

2.7.4. Plaketa ZDUS za visoke okrogle obletnice delovanja DU

13. člen

Plaketa ZDUS za visoke okrogle obletnice delovanja DU je plaketa pravokotne oblike, velikosti 137 x 177 mm. Škatla je modre barve. V njej se nahaja vložek modre barve. Na vložku je reliefna predloga v obliki kroga s premerom 65 mm s stiliziranim grbom ZDUS in napisom na obodu »Zveza društev upokojencev Slovenije«.

Plaketa je patinirana v zlatu. Pod krogom je ploščica velikosti 75 x 25 mm patinirana v zlatu. Na ploščici je napis prejemnika priznanja. Pod nazivom prejemnika je zapis obletnice DU in datum sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi priznanja.

2.7.5. Plaketa ZDUS za dolgoletno in uspešno delovanje pevskih zborov, kulturnih skupin in športnih sekcij

14. člen

Plaketa ZDUS za dolgoletno in uspešno delovanje pevskih zborov, kulturnih skupin in športnih sekcij je plaketa pravokotne oblike, velikosti 137 x 177 mm. Škatla je modre barve. V njej se nahaja vložek modre barve.

Na vložku je reliefna predloga v obliki kroga s premerom 65 mm s stiliziranim grbom ZDUS in napisom na obodu »Zveza društev upokojencev Slovenije«.

Plaketa je patinirana v zlatu. Pod krogom je ploščica velikosti 75 x 25 mm patinirana v zlatu. Na ploščici je napis prejemnika priznanja. Pod nazivom prejemnika je zapis obletnice prejemnika in datum sklepa Upravnega odbora ZDUS o dodelitvi priznanja.

2.7.6. Druga priznanja, diplome, zahvale in plakete

15. člen

DU in PZDU lahko podeljujejo podobna priznanja, diplome, zahvale in plakete. Sklep o podeljevanju, obliki in dogodku, ob katerem se podeljuje tovrstna priznanja, sprejme organ DU in PZDU, pristojen za dodeljevanje priznanj na podlagi lastnega pravilnika.

III. POGOJI IN KRITERIJI ZA DODELJEVANJE POSAMEZNIH VRST PRIZNANJ

1. Pogoji za dodelitev priznanj

16. člen

Prvo priznanje, ki ga ZDUS lahko dodeli upokojencu, je pisno priznanje ZDUS.

Dodeli se lahko članu DU po preteku več kot štiriletnega delovanja v DU, ki je že prejel priznanje DU in PZDU.

Naslednja priznanja ZDUS, tudi posebna priznanja ZDUS, se lahko podelijo po preteku štirih let od prejema prejšnjega priznanja.

Šteje se, da je pogoj števila let izpolnjen, če preteče četrto leto v tekočem letu, ko je objavljen razpis za priznanja.

17. člen

Pristojni organ DU poda pobudo za podelitev priznanj PZDU. Tako pobudnik DU in PZDU kot predlagatelj, morata upoštevati pogoje in kriterije, ki veljajo za posamezno priznanje. Upoštevati morata štiriletni časovni razmik med enim in drugim priznanjem ter postopnost pri dodelitvi posameznih priznanj od najnižjega do najvišjega, glede na pomembnost opravljenega dela.

Predlog PZDU, ki ne upošteva postopnosti dodeljevanja priznanj in časovne razmejitve med priznanji je po tem pravilniku ničen, razen v izjemah, ki jih ta pravilnik določa.

Kandidat, ki je predlagan za priznanje ZDUS, mora predhodno že imeti priznanje DU in PZDU.

Vsako priznanje se kandidatu podeljuje le enkrat. Kandidatu, ki je že prejel višje priznanje, ni mogoče podeliti nižjega priznanja.

2. Priznanja ZDUS

2.1. Pisno priznanje ZDUS

18. člen

Pisno priznanje ZDUS se podeljuje upokojencem in organizacijam iz 2. člena tega pravilnika za večletno uspešno delo na področjih iz 3. člena tega pravilnika, s katerim so pomembno prispevali k delu DU, PZDU in ZDUS.

Kandidat za Pisno priznanje ZDUS mora pred tem prejeti priznanje DU in PZDU.

2.2. Mala plaketa ZDUS

19. člen

Mala plaketa ZDUS se podeljuje upokojencu za več kot štiriletno uspešno delo s tem, da je bil v tem obdobju kandidat en mandat predsednik ali član organov DU ali PZDU, ali da je v tem obdobju vodil eno izmed področij delovanja DU ali PZDU, na primer: humanitarno, socialno - zdravstveno, kulturno - umetniško, športno, rekreativno, izobraževalno ali drugo področje in s tem pomembno prispeval k delovanju DU, PZDU in ZDUS.

Prejemnik Male plakete ZDUS mora prejeti pred tem najmanj pisno priznanje ZDUS.

Priznanje za zasluge, dodeljeno po doslej veljavnih pravilnikih o priznanjih, se upošteva po tem pravilniku kot pisno priznanje ZDUS.

2.3. Velika plaketa ZDUS

20. člen

Velika plaketa ZDUS se podeljuje upokojencem za več kot osemletno uspešno delo s tem, da je bil v tem obdobju kandidat dva mandata predsednik ali član organov DU ali PZDU, ali da je v tem obdobju vodil eno izmed področij delovanja DU ali PZDU, na primer: humanitarno, socialno - zdravstveno, kulturno - umetniško, športno, rekreativno, izobraževalno ali na drugo področje, in s tem pomembno prispeval k delovanju DU, PZDU in ZDUS. Prejemnik Velike plakete ZDUS mora prejeti pred tem najmanj Malo plaketo ZDUS.

Plaketa za zasluge dodeljena po doslej veljavnih pravilnikih o priznanjih, se upošteva po tem pravilniku kot mala plaketa ZDUS.

2.4. Častni član ZDUS

21. člen

Priznanje Častni član ZDUS, je najvišje priznanje ZDUS, ki se podeli vodilnemu funkcionarju ZDUS za opravljeno večletno delo in izjemne dosežke, ki jih je dosegel ter njihov vpliv na uspešno delovanje, razvoj, ugled in uveljavitev ZDUS.

Predlagatelj priznanja mora v vlogi opredeliti izjemne dosežke, ki jih je kandidat dosegel in vpliv teh dosežkov na delo, ugled in uveljavitev ZDUS.

ZDUS lahko izjemoma podeli priznanje Častni član ZDUS tudi posamezniku, ki ni član upokojenske organizacije in sicer za izredne zasluge in za pomoč pri delovanju ZDUS.

Priznanje iz prvega odstavka tega člena se lahko podeli samo kandidatom, ki so pred tem že prejeli Veliko plaketo ZDUS.

Predlog za priznanje predloži PZDU ali ZDUS Komisiji za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve.

Priznanje Častni član ZDUS se lahko letno podeli največ dvema osebama.

ZDUS je dolžna častne člane vabiti na seje Zbora članov ZDUS, Dan ZDUS ali druge svečanosti, ki jih organizira.

2.5. Posebna priznanja

2.5.1. Priznanje za zasluge ZDUS

22. člen

Priznanje za zasluge ZDUS se dodeljuje fizičnim osebam in organizacijam za uspešno delo pri krepitvi ugleda in vloge DU, PZDU in ZDUS v družbi, kakor tudi za izredno delo ali materialni doprinos na področju humanitarne, socialno - zdravstvene, izobraževalne, kulturno - umetniške, športne, rekreativne, promocijske ali druge dejavnosti. Priznanje se lahko podeljuje tudi za izjemno pomemben prispevek ali materialno pomoč pri izvedbi enkratnih aktivnosti.

Priznanje se podeljuje tudi drugim domačim ali tujim osebam, ki so s svojim izrednim delom odločno pripomogle k napredku in ugledu DU, PZDU in ZDUS.

2.5.2. Priznanje za najbolj aktivno DU

23. člen

Priznanje za najbolj aktivno DU se podeljuje na predlog PZDU, enemu izmed najbolj aktivnemu DU, ki:

- izvaja najmanj pet panog v okviru športne, rekreativne in gibalne dejavnosti (na primer: planinarjenje, pohodništvo, kolesarjenje, plavanje in drugo) ter doseganje rezultatov na teh področjih na ravni PZDU in ZDUS;
- na področju kulture in tehnične kulture organizira najmanj tri različne dejavnosti (na primer: pevski zbori, folklor, godba, ansambli, dramska dejavnost, ročna dela, likovna dejavnost in drugo);
- aktivno izvaja izletniško in počitniško dejavnost, tudi v sodelovanju s soslednjimi DU;
- sodeluje v programu Starejši za višjo kakovost življenja doma – Starejši za starejše, ki ga uspešno koordinira pokrajinski koordinator;
- ima poravnane obveznosti do PZDU in ZDUS.

Za manjša DU, ki štejejo do vključno 100 individualnih članov pa se upošteva zmanjšanje aktivnosti iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena, na dve panogi oziroma področji.

Priznanje se podeljuje praviloma enkrat letno po možnosti na Zboru članov ZDUS ali na Dan ZDUS.

2.5.3. Priznanje prostovoljec ZDUS

24. člen

Priznanje prostovoljec ZDUS se vsako leto dodeljuje upokojencu za dolgoletno prostovoljsko delovanje na vseh področjih prostovoljskega delovanja DU.

Priznanje prostovoljec ZDUS se za program Starejši za starejše na humanitarnem področju vsako leto dodeljuje ob upoštevanju naslednjih kriterijev:

- najmanj štiriletno uspešno delo na programu;
- doseženo število obiskov v skladu z veljavnimi navodili programa Starejši za starejše;
- dalj časa trajajoča organizirana pomoč ali storitev.

Predlog za priznanje prostovoljec ZDUS za program Starejši za starejše poda Programski svet programa Starejši za starejše na pobudo DU.

Kriteriji za podelitev teh priznanj se določijo z aktom ali sklepom Upravnega odbora ZDUS.

2.5.4. Plaketa za visoke obletnice delovanja društev upokojencev

25. člen

DU in PZDU se ob njihovih obletnicah aktivnega in uspešnega dela dodeljuje posebne spominske plakete in sicer:

- za 50 let – Mala plaketa ZDUS za 50 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 60 let – Mala plaketa ZDUS za 60 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 70 let – Velika plaketa ZDUS za 70 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 80 let – Velika plaketa ZDUS za 80 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 90 let – Velika plaketa ZDUS za 90 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 100 let – Velika plaketa ZDUS za 100 let aktivnega in uspešnega delovanja.

Priznanja se po možnosti podelijo ob slovesnih dogodkih DU in PZDU.

2.5.5. Plaketa ZDUS za dolgoletno in uspešno delovanje pevskih zborov, kulturnih skupin in športnih sekcij

26. člen

Pevskim zborom, kulturnim skupinam in športnim sekcijam DU se ob njihovih obletnicah aktivnega in uspešnega dela podeljuje posebne spominske plakete in sicer:

- za 10 let – plaketa ZDUS za 10 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 20 let – plaketa ZDUS za 20 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 30 let – plaketa ZDUS za 30 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 40 let – plaketa ZDUS za 40 let aktivnega in uspešnega delovanja;
- za 50 in več let (desetletno obdobje) – plaketa ZDUS za 50 let aktivnega in uspešnega delovanja.

Na plaketi je poleg naziva DU navedeno tudi ime oziroma naziv pevskega zbora, kulturne skupine in športne sekcije.

Priznanja se podelijo po potrebi oziroma glede na število pevskih zborov, kulturnih skupin in športnih sekcij, ki v tekočem letu praznujejo posamezno obletnico.

IV. POSTOPEK IN ORGANI ZA ODLOČANJE O PRIZNANJIH

1. Predlagatelji in način predlaganja

27. člen

Priznanja ZDUS upokojencem in drugim navedenim v 2. členu tega pravilnika lahko predlagajo:

- Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve in Upravni odbor ZDUS;
- pristojni organ ali delovno telo PZDU;
- pristojni organ ali delovno telo PZDU na pobudo DU.

Predlog za priznanje prostovoljec ZDUS za program Starejši za starejše poda Programski svet programa Starejši za starejše na pobudo DU.

Predlagatelj iz tretje alineje prvega odstavka tega člena, prejeto pobudo sprejme ali pa zavrne, če ugotovi, da ne izpolnjuje pogojev in kriterijev določenih v tem pravilniku.

Predlagatelj iz prvega odstavka tega člena poda predloge za priznanja na posebnih obrazcih,

ki so pripravljene za predlaganje vseh vrst priznanj po tem pravilniku in so njegov sestavni del s tem, da mora del obrazca izpolniti v primeru iz tretje alineje prvega odstavka tega člena izpolniti DU. Predloge za priznanja za okrogle obletnice društvom in klubom upokojencev lahko poda PZDU in ZDUS.

Predloge za priznanja za okrogle obletnice pevskim zborom, kulturnim skupinam in športnim sekcijam DU upokojencev podajo

PZDU. K tem predlogom poda mnenje Komisija za kulturo ZDUS oziroma Komisija za šport, rekreacijo in gibalno kulturo ZDUS.

Na podlagi evidence iz 43. člena tega pravilnika lahko Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve poda predlog za priznanje predsedniku DU in predsedniku PZDU, h kateremu poda mnenje PZDU oziroma ZDUS, ter predsedniku ZDUS, h kateremu mnenje poda Upravni odbor ZDUS.

Na podlagi evidence o okroglih obletnicah DU iz 43. člena lahko poda predloge za priznanje za obletnico Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve.

Predlog za Priznanje Prostovoljec ZDUS mora vsebovati v obrazložitvi razloge in dejavnosti, kot jih za podelitev tega priznanja določa ta pravilnik.

28. člen

Vsako leto, praviloma do konca meseca maja, Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve obvesti PZDU, da se pričinja postopek za zbiranje predlogov za vsa priznanja po tem pravilniku.

Rok za vložitev obrazloženih predlogov, s predpisanimi podatki na obrazcih, je praviloma 30. september.

2. Pristojnosti Komisije za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve ZDUS

29. člen

Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve je po tem pravilniku pristojna za začetek postopka za zbiranje predlogov za priznanja ZDUS, obravnavo prispelih predlogov in pripravo predloga za potrditev na Upravnem odboru ZDUS.

Izjemoma lahko Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve Upravnemu odboru ZDUS predlaga posamezne izjeme glede preskoka posameznega priznanja.

Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve obravnava prispеле predloge za dodelitev priznanj v skladu s tem pravilnikom.

Komisija zavrže predloge za priznanja:

- ki so posredovani po 30. septembru (prepozno vloženi ali poslani po 30. 9.);
- ki niso podani na predpisanih obrazcih;
- ki nimajo ustrezne obrazložitve, glede na vrsto predlaganega priznanja;
- ki ne upoštevajo pogoja postopnosti priznanja;
- ki ne upoštevajo štiriletno časovno razmejitev med priznanji.

Komisija predlog za priznanje kot nepopoln zavrne:

- če kandidat še ni dobil priznanja DU in PZDU;
- če med zadnjim priznanjem ZDUS in novim predlogom za priznanje ZDUS niso potekla štiri leta;
- če ne vsebuje posameznih pomembnih zahtevanih podatkov;
- če nima navedenega naziva predlaganega priznanja;
- če je obrazložitev pomanjkljiva;
- če niso izpolnjeni pogoji za dodelitev priznanja, določeni s tem pravilnikom v III. poglavju Pogoji in kriteriji za dodelitev posameznih vrst priznanj.

30. člen

Strokovna služba ZDUS najprej pregleda vse prispеле predloge in jih ustrezno razvrsti po PZDU in po predlagani vrsti priznanj.

Strokovna služba ZDUS lahko v primerih, ko je ugotovljena manjša pomanjkljivost, ki jo je možno odpraviti, obvesti predlagatelja ter ga pozove da predlog dopolni v roku sedmih dni. V kolikor predlagatelj predloga ne dopolni v danem roku, se predlog zavrne.

31. člen

Strokovna služba ZDUS pripravi Komisiji za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve pregled vseh prispelih predlogov

in sicer: prepozno prispelih predlogov, nepopolnih predlogov in predlogov, ki so bili posredovani v dopolnitev in rok dopolnitve, kakor tudi pregled predlogov, ki ne izpolnjujejo pogojev za dodelitev priznanj po tem pravilniku.

32. člen

Na podlagi evidenc iz 43. člena lahko Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve po predhodnem mnenju PZDU oziroma ZDUS predlaga priznanja za predsednike DU, PZDU in ZDUS ter za okrogle obletnice DU, PZDU in ZDUS.

3. Upravni odbor ZDUS

33. člen

Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve posreduje predlog za dodelitev priznanj z vsemi potrebnimi podatki v obravnavo in odločitev Upravnemu odboru ZDUS.

Upravni odbor ZDUS lahko predlog komisije dopolni, vendar samo s kandidati, za katere je bila posredovana popolna vloga v predpisanem roku in ni bila v neskladju s tem pravilnikom.

Upravni odbor ZDUS lahko na predlog komisije v posebnih primerih odloča o izjemah pri postopnosti dodeljevanja priznanj.

Upravni odbor ZDUS na osnovi predlogov komisije in lastnih odločitev sprejme sklep o dodelitvi priznanj.

Strokovna služba ZDUS o sklepu Upravnega odbora o dodelitvi priznanj obvesti predlagatelje.

34. člen

Upravni odbor ZDUS na predlog Komisije za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve določi predlog prejemnikov priznanja Naziv in listina Častni član ZDUS in ga posreduje v sprejem Zboru članov ZDUS.

4. Zbor članov ZDUS

35. člen

Zbor članov ZDUS na predlog Upravnega odbora ZDUS sprejme sklep o prejemniku priznanja Častni član ZDUS

Priznanje Častni član ZDUS se podeli na Zboru članov ZDUS ali na Dan ZDUS.

V. NAČIN PODELJEVANJA PRIZNANJ

1. Način podelitve

36. člen

Podelitev priznanj se opravi na slovesen način po postopku, kot ga določa ta pravilnik.

Priznanja ZDUS, ki se podeljujejo na dogodkih organiziranih na nivoju ZDUS in PZDU opravi predsednik ali od njega pooblaščen predstavnik.

Posebno Priznanje prostovoljec ZDUS se podeljuje ob različnih priložnostih in dogodkih, ki jih organizira DU, PZDU in ZDUS.

Priznanje Častni član ZDUS se podeli na Zboru članov ZDUS ali na Dan ZDUS.

Podelitev priznanj ZDUS, ki se opravijo v DU, lahko opravi predsednik PZDU po pooblastilu predsednika ZDUS ali druga, od njega pooblaščen oseba.

2. Postopek podelitve

37. člen

Predsedujoči v skladu s programom napove podelitev priznanj, zaprosi osebo, ki bo podeljevala priznanja, da se mu pridruži in povabi prvega prejemnika priznanja, da se jima pridruži.

Pozvani prejemnik priznanja se postavi na vnaprej določeno mesto.

Predsedujoči prireditve poda kratko obrazložitev predloga za dodelitev priznanja z najpomembnejšimi dosežki. Nato povabi osebo, ki podeljuje priznanja, da prejemniku podeli priznanje, prejemnika pa, da ga sprejme.

Vrstni red podelitve priznanj poteka po stopnjah od najnižje do najvišje. V kolikor se podeljujejo priznanja več različnih organizacij poteka podelitev po naslednjem vrstnem redu:

- podelitev priznanj DU;
- podelitev priznanj PZDU;
- podelitev priznanj ZDUS;
- podelitev priznanj lokalne skupnosti;
- podelitev državnih odlikovanj.

V kolikor je podeljevalcev več, ostanejo le prejemniki tiste skupine priznanj katere podeljuje ena oseba, nato pa skupaj s to osebo zapustijo prostor in nastopi po enakem vrstnem redu naslednja oseba pooblaščenca za podeljevanje posamezne vrste priznanj. Tudi v tem primeru se, ne glede na število sklopov podelitve, znotraj posameznega sklopa upošteva podeljevanje priznanj po vrstnem redu od najnižjega do najvišjega.

VI. UPORABA PRIZNANJ

1. Pravica do priznanja in njegove uporabe

38. člen

Pravico do priznanja in njegove uporabe ima samo prejemnik priznanja.

Izjemoma se priznanja podeljujejo posmrtno. Izjema velja, ko je prejemniku zaradi zaslug priznanje dodeljeno s sklepom Upravnega odbora ZDUS ali je smrt nastopila v času poteka postopka za dodelitev priznanja, ko je bila vloga kvalificiranega predlagatelja že podana v postopek. V tem primeru je priznanje izročeno in ga prejmejo ožji družinski člani oziroma matično DU, ki ga dodeli najbližjim svojcem.

Prejemnik priznanja mora z njim ravnati na spoštljiv način.

2. Dvojniki priznanja in listine

39. člen

Prejemnik priznanja, ki je izgubil priznanje ali listino določeno s tem pravilnikom in to dokaže, lahko proti plačilu dobi enako priznanje ali dvojniki listine.

VII. EVIDENCE

1. Evidence o ustanovitvi društev in mandatih predsednikov

40. člen

Strokovna služba ZDUS vodi evidenco o datumu ustanovitve društev, klubov in pokrajinskih zvez. Na podlagi teh evidenc vsako leto pripravi seznam o okroglih obletnicah DU, PZDU in ZDUS.

Strokovna služba ZDUS vodi evidence o začetku in prenehanju mandatov predsednikov DU, PZDU in ZDUS.

2. Evidence o dodeljenih priznanjih

41. člen

DU, PZDU in Strokovna služba ZDUS vodijo evidenco o podeljenih priznanjih in prejemnikih. Iz evidence morajo biti razvidni naslednji podatki: leto prejema priznanja, naziv priznanja, ime in priimek oziroma naziv prejemnika ter naziv DU.

VIII. PREHODNE DOLOČBE

1. Veljavnost dosedanjih nagrad in priznanj

42. člen

Vse dosedanje nagrade in priznanja ZDUS, ki so bila podeljena na osnovi prejšnjih predpisov o priznanjih ZDUS, ostanejo v veljavi.

2. Vračilo priznanj, ki niso bila podeljena

43. člen

Priznanje, ki ni bilo vročeno prejemniku zaradi objektivnih razlogov, se vrne izdajatelju, ki je sprejel sklep o dodelitvi priznanja z obrazložitvijo, zakaj priznanje ni bilo podeljeno oziroma vročeno.

Priznanja ZDUS, za katere po tem pravilniku sprejema sklepe Upravni odbor ZDUS, se vrnejo Strokovni službi ZDUS.

3. Pritožbeni organ v postopku podeljevanja priznanj

44. člen

Pisne pritožbe o dodeljevanju oziroma ne dodeljevanju priznanj se naslavlja na organ, ki predlaga dodelitev priznanj oziroma sprejema sklep o dodelitvi.

V primeru dodeljevanja priznanj ZDUS po tem pravilniku, se pritožba posreduje v obravnavo Komisiji za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve ZDUS, ki do pritožbe zavzame stališče in oblikuje predlog sklepa ter ga posreduje v odločitev Upravnemu odboru ZDUS.

4. Odklonitev priznanja

45. člen

Če kdo sprejem dodeljenega priznanja odkloni, se ga za isto ali nižje priznanje ne predlaga več.

5. Prepoved izdelave in podeljevanja

46. člen

Nihče ne sme izdelovati in podeljevati priznanj, ki imajo obliko in videz priznanj ZDUS, brez pooblastila in pisnega soglasja ZDUS.

6. Stroški priznanj

47. člen

Stroške priznanj, ki jih podeljuje ZDUS, krije ZDUS.

Stroške priznanj, ki jih lahko po tem pravilniku podeljujejo posamezne PZDU, nosijo PZDU.

Stroške priznanj, ki jih po tem pravilniku lahko podeljujejo DU, krijejo DU.

7. Uporaba tega pravilnika

48. člen

DU in PZDU lahko smiselno uporabljajo ta pravilnik oziroma sprejmejo svoj pravilnik o priznanjih.

IX. KONČNE DOLOČBE

1. Postopek za sprejem pravilnika

49. člen

Predlog pravilnika o priznanjih pripravi Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve.

Pri oblikovanju predloga je upoštevala izkušnje in pripombe na osnutek.

Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve ZDUS osnutek pravilnika v obravnavo PZDU.

Rok za pripombe je 30 dni. Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve po obravnavi pripomb določi predlog Pravilnika o priznanjih, ki ga posreduje Upravnemu odboru ZDUS v sprejem skupaj s pripombami, ki jih ni upoštevala v predlogu.

2. Uveljavitev tega pravilnika

50. člen

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati Pravilnik o priznanjih ZDUS (prečiščeno besedilo), ki ga je sprejel Upravni odbor ZDUS na 5. redni seji dne 7. 4. 2016 in spremembe in dopolnitve, ki jih je sprejel Upravni odbor ZDUS na 11. redni seji dne 12. 4. 2017.

Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem ko ga sprejme Upravni odbor ZDUS.

51. člen

Spremembe in dopolnitve pravilnika se sprejemajo po enakem postopku kot je bil sprejet pravilnik.

Ljubljana, 18. 4. 2018

Predsednik ZDUS
Janez Sušnik

Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve

OBVESTILO O PRIČETKU POSTOPKA ZA ZBIRANJE PREDLOGOV ZA PRIZNANJA

Upravni odbor ZDUS je na 18. redni seji dne 18. 4. 2018 sprejel *Pravilnik o priznanjih (v nadaljnjem besedilu pravilnik), ki je usklajen s Statutom ZDUS z dne 15. 12. 2016 in 20. 2. 2017. Tako pravilnik povzema nekatere dosedanje določbe, nekatere spreminja, nekatere pa določa na novo. Tako so priznanja ZDUS nespremenjena, posebna priznanja pa so spremenjena, tako da se upokojencem ne podeljujejo več priznanja in plakete za zasluge. Priznanja za zasluge ZDUS se po novem podeljujejo le fizičnim osebam in organizacijam, in ne več upokojencem. Vključeno je priznanje prostovoljec ZDUS ter priznanje za najbolj aktivno DU, kar se je v preteklem letu prvič uveljavilo. Nespremenjene so plakete za visoke obletnice, s tem, da so poleg plaket zborom in kulturnim skupinam, vključene še športne sekcije DU. Pogoji za pridobitev priznanj se spreminjajo samo pri prvem Pisnem priznanju ZDUS in sicer tako, da mora imeti kandidat predhodno priznanje DU in PZDU. Predlagatelj za priznanje ZDUS je pristojni organ PZDU, pobudo za priznanje pa ji podajo DU in klubi, ki so člani PZDU.*

Na podlagi določb 28. in 29. člena **Pravilnika o priznanjih** z dne 18. 4. 2018, Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve začenja

POSTOPEK ZA ZBIRANJE PREDLOGOV ZA PRIZNANJA ZDUS V LETU 2018

Pobudniki in predlagatelji

Pri pripravi pobud in predlogov za priznanja ZDUS, pobudniki in predlagatelji (to so organi ZDUS, PZDU, DU in klubov) upoštevajte določbe Pravilnika o priznanjih od 16. do 28. člena. V **obrazec za priznanje** je potrebno zahtevane podatke natančno in dosledno navesti.

Obrazec za priznanje je univerzalen, zato bodite pozorni pri navedbi vrste priznanja.

Roki za predložitev priznanj

Pobudniki, DU in klubi predložijo obrazložene pobude na predpisanih obrazcih na PZDU do vključno **30. 7. 2018**.

PZDU kot predlagatelj priznanj pregleda pobude in po ugotovitvi, da kandidat izpolnjuje zahtevane pogoje in kriterije za pridobitev priznanj, sprejme predlog za priznanje. Te predloge in tudi svoje predloge za priznanja posreduje na ZDUS do vključno **30. 9. 2018** Komisiji za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve ZDUS. Rok za vlaganje predlogov je potrebno spoštovati, ker prepozno vloženi predlogov komisija ne bo upoštevala (29. člen). Prav tako bo komisija zavrgla predloge za priznanja, ki niso posredovana na predpisanih obrazcih, nimajo ustrezne obrazložitve, ne upoštevajo pogoja postopnosti za dodelitev priznanja in ne upoštevajo štiriletno časovno razmerje ter drugih določb 29. člena pravilnika. Zaradi lažje priprave predlogov za priznanja ZDUS so v nadaljnjem tekstu navedeni členi Pravilnika o priznanjih, ki opredeljujejo obravnavano področje.

ZDUS in PZDU vložijo predloge za PRIZNANJA ZDUS in POSEBNA PRIZNANJA ZDUS.

1. PRIZNANJA ZDUS

- pisno priznanje ZDUS,
- mala plaketa ZDUS,
- velika plaketa ZDUS,
- Častni član ZDUS.

Ta priznanja ZDUS se lahko podeljujejo (2. in 3. člen) upokojencem, članom DU ter organizacijam in sicer državnim organom, javnim zavodom, lokalnim skupnostim in njihovim organom, gospodarskim družbam in drugim organizacijam ter organom in fizičnim osebam za zasluge pri delovanju upokojenskih organizacij (v nadaljnjem besedilu organizacije in fizične osebe). Ta priznanja se lahko podeljujejo tudi tujim upokojenskim društvom in drugim organizacijam ter njihovim članom za prispevek h krepitvi in ugledu ter medsebojnem sodelovanju in pomoč (v nadaljnjem besedilu tuje organizacije in fizične osebe).

Pri pobudah in predlogih za priznanja ZDUS je potrebno upoštevati: **POGOJI ZA PODELITEV PRIZNANJ** (16. člen)

Prvo priznanje, ki ga ZDUS lahko podeli upokojencu je pisno priznanje ZDUS. Podeli se lahko članu, ki je že prejel priznanje DU in PZDU na podlagi tega pravilnika po preteku in najmanj štiri letnega delovanja v DU. Naslednja priznanja se lahko podelijo po preteku štirih let od prejema prejšnjega priznanja.

Šteje se, da je pogoj števila let izpolnjen, če preteče četrto leto v tekočem letu.

Predlog za priznanje se predloži na posebnem obrazcu.

PISNO PRIZNANJE ZDUS (18. člen)

Upokojenec mora najmanj 4 leta uspešno delovati v upokojenski organizaciji na socialno-zdravstvenem, humanitarnem, kulturno-umetniškem, športnem, publicističnem, izobraževalnem ali drugih področjih v korist upokojencev in že prejeti priznanje DU in PZDU.

MALA PLAKETA ZDUS (19. člen)

Upokojenec mora najmanj 4 leta uspešno delovati v upokojenski organizaciji, s tem da je bil 4 leta predsednik ali član organa upokojenske organizacije ali da je v tem obdobju vodil eno izmed področij delovanja društva in je že prejel pisno priznanje ZDUS.

Že prejeta priznanje za zasluge, dodeljeno po doslej veljavnih pravilnikih, se upošteva kot pisno priznanje ZDUS.

VELIKA PLAKETA ZDUS (20. člen)

Upokojenec mora najmanj 8 let uspešno delovati v upokojenski organizaciji, s tem da je bil 8 let predsednik ali član organa upokojenske organizacije ali da je v tem obdobju vodil eno izmed področij delovanja društva in je že prejel malo plaketo ZDUS.

Že prejeta plaketa za zasluge, dodeljena po doslej veljavnih pravilnikih, se upošteva kot mala plaketa ZDUS.

ČASTNI ČLAN ZDUS (21. člen)

Priznanje Častni član ZDUS je najvišje priznanje ZDUS, ki se podeli za večletno delo in izjemne dosežke vodilnemu funkcionarju ZDUS, ki jih je dosegel ter vpliv teh na uspešno delovanje, razvoj, ugled in uveljavitev ZDUS.

2. POSEBNA PRIZNANJA ZDUS

PRIZNANJE ZA ZASLUGE ZDUS (22. člen)

Se dodeljuje fizičnim osebam in organizacijam za uspešno delo pri krepitvi ugleda in vloge DU, PZDU in ZDUS v družbi in za izredno delo ali materialni doprinos na področjih njihovega delovanja ali za izjemno pomemben prispevek ali materialno pomoč pri izvedbi enkratnih aktivnosti.

PRIZNANJE ZA NAJBOLJ AKTIVNO DU (23. člen)

Priznanje za najbolj aktivno DU se podeljuje na predlog PZDU, enemu izmed najbolj aktivnemu DU, ki:

- izvaja najmanj pet panog v okviru športne, rekreativne in gibalne dejavnosti (na primer: planinarjenje, pohodništvo, kolesarjenje, plavanje in drugo) ter doseganje rezultatov na teh področjih na ravni PZDU in ZDUS;
- na področju kulture in tehnične kulture organizira najmanj tri različne dejavnosti (na primer: pevski zbori, folklor, godba, ansambli, dramska dejavnost, ročna dela, likovna dejavnost in drugo);
- aktivno izvaja izletniško in počitniško dejavnost, tudi v sodelovanju s sosednjimi DU;
- sodeluje v programu Starejši za višjo kakovost življenja doma
  - Starejši za starejše, ki ga uspešno koordinira pokrajinski koordinator;
- ima poravnane obveznosti do PZDU in ZDUS.
- Za manjša DU, ki štejejo do vključno 100 individualnih članov pa se upošteva zmanjšanje aktivnosti iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena, na dve panogi oziroma področji.

PRIZNANJE PROSTOVOLJEC ZDUS (24. člen)

Priznanje prostovoljec ZDUS se za program Starejši za starejše na humanitarnem področju vsako leto dodeljuje ob upoštevanju naslednjih kriterijev:

- najmanj štiriletno uspešno delo na programu;
- doseženo število obiskov v skladu z veljavnimi navodili programa Starejši za starejše;

- dalj časa trajajoča organizirana pomoč ali storitev.

PRIZNANJE ZA OKROGLE OBLETNICE UPOKOJENSKIH ORGANIZACIJ (25. člen)

Za to priznanje lahko predlagate upokojsko organizacijo, ki aktivno in uspešno deluje nad 50 let za okrogle obletnice.

Tudi komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve, na podlagi evidenc sama predlaga ta priznanja.

PRIZNANJE ZA OKROGLE OBLETNICE PEVSKIM ZBOROM, KULTURNIM SKUPINAM IN ŠPORTNIM SEKCIJAM DU (26 člen)

Za ta priznanja lahko predlagate pevske zборе, kulturne skupine in športne sekcije DU za njihovo aktivno in uspešno delo (od 10 let dalje let za okroglo obletnico).

Upoštevajte navodila, da bo lahko komisija pravočasno oblikovala predloge za Upravni odbor ZDUS.

Za DU in klube je rok za predložitev pobud za priznanja na PZDU do vključno 30. 7. 2018. PZDU pa predloge na obrazcih predložijo do vključno 30. 9. 2018 na ZDUS.

Za dodatna pojasnila pišite na: tajnistvo@zdus-zveza.si ali pokličite na 01 519 50 86.

Ljubljana, 10. 5. 2018

Predsednica komisije
Karolina Vida Rozman, I.r.

Komisija za kadrovske, organizacijske in statutarne zadeve

PREDLOG ZA PRIZNANJE ZDUS

Univerzalen obrazec

POBUDNIK	
PREDLAGATELJ	
PREDLAGA SE PRIZNANJE	
PREDLAGANI PREJEMNIK PRIZNANJA (vpišite ime in priimek ali naziv, če gre za DU, skupino ali drugo)	
Število let v DU	
Dolžnosti in naloge ter obdobje izvajanja	
Dosedanja priznanja (vrsta in leto podelitve)	
KRATKA UTEMELJITEV PREDLOGA	

Datum posredovanja predlagatelju		Datum posredovanja ZDUS-u	
Podpis in žig pobudnika		Podpis in žig predlagatelja	

Pojasnilo:

Obrazec je univerzalen, zato je potrebna večja pozornost pri jasni opredelitvi pobude in predloga za priznanje ZDUS. Obrazec naj se izpolni v e-obliki, saj bodo tako preprečene morebitne nadaljnje pravopisne napake pri izdelanih priznanjih. Prostor za vpisovanje je avtomatično prilagodljiv, glede na število besed, ki jih boste vnašali neposredno v obrazec, seveda, če je le-ta izpolnjen elektronsko.

Brezplačno energetska svetovanje na vašem domu

Eko sklad preko mreže **ENSVET** izvaja **projekt ZERO**, kjer v sodelovanju s centri za socialno delo pomaga socialno šibkim občanom. Tu ne gre samo za materialno pomoč, ampak tudi za ozaveščanje, izobraževanje, nasvete, ki jih ob obisku energetskega svetovalca na domu dobijo socialno šibki občani.

Definicija energetske revščine, ki jo uporablja Velika Britanija je: Energetska revščina se pojavi, ko za osnovne energetske potrebe gospodinjstvo porabi več kot 10 % svojih prihodkov. Sicer pa je energetska revno tisto gospodinjstvo, ki si težko privoščiti, ali pa si sploh ne more privoščiti osnovnih energetskih potreb in primerno toplega stanovanja.

V Sloveniji je energetska revnih več kot 30 % gospodinjstev (UMAR, 2010). Leta 2010 si 6 % gospodinjstev v Sloveniji ni moglo privoščiti primerno toplega stanovanja.

KDAJ in ZAKAJ brezplačno energetska svetovanje na domu:

- ko so računi za elektriko, gorivo, vodo previsoki,
- ko se srečujete s težavami povezanimi z bivalnim ugodjem – temperaturo ogrevanja v domu, vlažnostjo in s pojavljanjem plesni, kakovostjo zraka,
- ko vas zanima višina porabe in delovanje večjih porabnikov električne energije,
- ko morate zaradi dotrajanosti gradbenih sestavov začeti razmišljati o vzdrževanju oz. prenovi,
- ko sta starost in stanje vodovodnih in toplovodnih instalacij že zaskrbljujoča in je učinkovitost in varnost vprašljiva,
- takrat je morda že skrajni čas, da se obrnete na vaš območni center za socialno delo, se pogovorite s socialno delavko in oddate prijavnico za BREZPLAČNI obisk energetskega svetovalca na vašem domu.

Ko bo energetska svetovalec, ki deluje v pisarni najbližji vašem domu prejel prijavnico, vas bo poklical in se z vami dogovoril za obisk.

Zelo priporočamo, da se za obisk svetovalca pripravite tako da:

- pripravite položnice za elektriko, vodo, ogrevanje za preteklo obdobje (če je možno vsaj za leto dni),
- opazujte in razmislite koliko ur dnevno uporabljate pralni stroj, koliko časa pomivate, gledate televizijo, koliko časa gorijo luči po posameznih prostorih ipd.
- pripravite podatke o starosti gospodinjskih aparatov (računi ipd),
- razmislite, kaj bi bilo dobro zamenjati, kje imate težave z ogrevanjem, preprihom, vlago ipd.

 Eko sklad
Slovenski okoljski javni sklad
Eco Fund
Slovenian Environmental Public Fund

To je smiselno in potrebno, da se bosta z energetskega svetovalcem pogovorila in našla najboljše rešitve, ki so za vas sprejemljive in dostopne oz. izvedljive. Svetovalec bo:

- izvedel hitro analizo porabe vode, toplote, električne energije,
- predstavil možnosti za zmanjšanje porabe, znižanje izdatkov za energijo,
- svetoval enostavne, učinkovite in cenovno sprejemljive ukrepe in morebitne potrebne sanacije na napravah, opremi ter objektu,
- predstavil različne možnosti pridobivanja nepovratnih finančnih sredstev za izvedbo del in zamenjavo ogrevalnih naprav, ki jih nudi Eko sklad. V nekaterih primerih za posamezne namene nudi Eko sklad tudi nepovratno finančno spodbudo, ki znaša do 100% priznanih stroškov naložbe,
- energetska svetovalec vam bo predal tudi BREZPLAČNI paket naprav za varčevanje z energijo in vodo kot so: varčne sijalke, podaljški za elektriko z stikalom za izklop, varčevalne nastavke za vodo, tesnila za okna.....,
- poleg tega vam bo svetovalec izdelal tudi poročilo, kako in koliko se da s posameznimi varčevalnimi ukrepi privarčevati na letni ravni

Izkoristite te možnosti, saj je za vas vse to BREZPLAČNO, prihranki ob upoštevanju nasvetov pa so lahko občutni. In kot taki se tudi poznajo v vašem družinskem proračunu – torej zakaj ne na center za socialno delo?

Več informacij dobite:

- v centrih za socialno delo
- v svetovalnih pisarnah ENSVET širom Slovenije
- na spletni strani EKO sklada: www.ekosklad.si,
e-pošti: ekosklad@ekosklad.si
- na brezplačni telefonski številki **080 1669**

Lucjan Batista
Energetska svetovalec mreže Ensvet

ENSVET

Preživite poletje na slovenski obali

Upokojenci, ki so članu društva, kluba in aktiva upokojencev pri ZDUS, imajo 10% popusta na penzijske storitve.

Naš Kneippov vrt je sestavljen iz cvetočega travnika, vrta zdravilnih rastlin, zelišč Krasa in Istre ter iz osrednjega dela.

Skozi vrt je urejena krožna pot, ob kateri so tudi korita za hladne oblike rok in nog. Lepo vabljeni na sprostitvev.

UPOKOJENCI	20.4.–24.5.	25.5.–14.6.	15.6.–12.7.	13.7.–15.8.	16.8.–8.9.
Penzion	50 €	53 €	56 €	61 €	56 €
Polpenzion	44 €	47 €	50 €	55 €	50 €
OSTALI GOSTJE					
Penzion	56 €	61 €	65 €	70 €	60 €
Polpenzion	50 €	55 €	59 €	64 €	59 €

Ceno so v EUR na osebo na dan. **Doplačila:** enoposteljna soba 11,00 EUR, turistična taksa 1,27 EUR. Otroški popusti.

D
delfi ***
HOTEL

T 05 660 74 00
rezervacije@hotel-delfin.si
www.hotel-delfin.si

Dr. Anja Kopač Mrak

Čas pred volitvami je navadno tudi čas za premislek, kaj je kdo naredil dobrega in prijaznega za posameznika ali skupino, in kdo je bil gluha za številne prošnje, vloge in pozive. Tisti vladni resor, ki je nam upokojujencem še najbližje in od katerega si režemo znaten del kolača, je seveda ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki ga vodi dr. Anja Kopač Mrak. Mirno lahko zapišemo, da to počne z vrhano mero empatije do starejših in pripravljenostjo, da vedno prisluhne argumentom in predlogom, ki jih izoblikuje ZDUS. Svoj mandat končuje tako, kot ga je začela. Z optimizmom na včerajšnji, današnji in jutrišnji dan.

Starejši postajajo vse večji izziv za Ministrstvo. O stiskah ljudi poslušamo, gledamo in beremo skoraj vsak dan. Zato me je seveda uvodoma zanimalo, kako take stiske blažijo ...?

Naše ministrstvo že nekaj časa opozarja na demografske spremembe v družbi in na nujno, da moramo kot starajoča družba boljše in bolj celovito (po)skrbeti za starejše. Vidimo in se zavedamo tudi stisk posameznika in posameznic, tako socialnih kot materialnih. Prav zato smo lani, na pobudo ZDUS, sprejeli zakon, po katerem najnižja pokojnina v državi, za polno delovno dobo, znaša 500 evrov. S tem smo izboljšali položaj več kot 52 tisočim upokojujencem. Med njimi je večina upokojujenk. Velika večina teh z nizkimi pokojninami se je zaradi zaznambe nepremičnine v preteklosti raje odpovedala varstvenemu dodatku. To smo spremenili. Odstranili smo zaznambo na nepremičnine, v vrednosti do 120 tisoč evrov in vračilo pomoči. Število upravičencev se je povečalo, predvsem starejših. Lani so tudi že vsi upokojujenci prejeli letni dodatek, tudi letos ga bodo, za 10 evrov višjega. Dobili bodo med

100 in 410 evrov. Sicer pa je prioriteta ministrstva skrb za starejše, njihova aktivnost in tudi zaposlenost. Razpisali smo programe Asi, ki vključuje paket ukrepov celovite podpore za aktivno staranje delovne sile. Projekt je vreden 30 mio evrov. Z njim prvič celovito naslavljamo delodajalce in jim želimo aktivno pomagati pri spreminjanju njihovih organizacijskih in delovnih praks s starejšimi. Verjamem pa tudi, da moramo modrost starejših bolje uporabiti v dobro nas vseh.

Dejstvo je, da je pomanjkanje prostora v institucionalnem varstvu, da je pomoč na domu za starejše omejena in da so dnevni centri za starejše zasedeni. Kje vidite rešitve?

Na tem področju bodo v prihodnje potrebna številna vlaganja. Tudi v zidove, v nove domove. Pomanjkanja denarja za investicije smo v zadnjem obdobju nadomeščali z razpisom za koncesije, letos za 224 mest, do leta 2020 naj bi bilo zagotovljeno

"Vidimo in se zavedamo tudi stisk posameznika in posameznic, tako socialnih kot materialnih. Prav zato smo lani, na pobudo ZDUS, sprejeli zakon, po katerem najnižja pokojnina v državi, za polno delovno dobo, znaša 500 evrov."

še 676 mest. Vsekakor si želim in pričakujem, da bo v naslednjem obdobju najmanj 20 mio evrov letno na voljo za investicije v domove. Država mora v sodelovanju z lokalno skupnostjo zagotoviti kakovostno bivanje v starosti. Poleg novih gradenj, bo potrebna tudi prenova obstoječih domov. Večina domov že deluje po konceptu gospodinjstevskih skupnosti, z manjšimi enotami, nekatere pa bo potrebno še prilagoditi. Prav tako se spreminjajo potrebe ljudi, vse več je demence, ki zahteva drugačne bivanjske standarde. Do konca leta bo pripravljen tudi razpis za gradnjo 80 novih bivanjskih enot. Pogovarjamo se z Nepremičninskim skladom ZPIZ, kako skupaj doseči čim večje sinergijske učinke. Potrebujemo več različnih možnosti bivanja, da si bo vsak lahko izbral tisto, ki mu glede na osebne potrebe in želje najbolj ustreza. Poleg institucionalnega varstva, pa moramo povečati možnosti posameznikom in posameznicam, da čim dlje ostanejo v svojem domačem okolju. Pomoč na domu je potrebno okrepiti, spodbuditi moramo razvoj in uporabo sodobnih tehnologij, da bodo starostniki lahko varni na svojem domu. Tudi ta razpis bo v kratkem objavljen. Ob vsem tem pa ne smemo pozabiti na dnevne centre. Aktivno staranje je pomemben predpogoj za kakovostno starost. Ljubljana je res primer dobre prakse in želimo tak koncept razširiti po vsej Sloveniji, povsod tam, kjer jih še ni. V kratkem bo razpis za 15 novih.

Zakon o dolgotrajni oskrbi se pripravlja že leta. Bomo brez njega sploh lahko poskrbeli za našo starajočo družbo?

Brez njega ne bo šlo. In eden prvih ukrepov nove vlade mora biti sprejetje Zakona o dolgotrajni oskrbi in negi, ureditev virov financiranja in vzpostavitev integrirane storitve. Zdravstvo in socialo je nujno potrebno povezati, a brez dodatnega denarja ne bo šlo. Zaradi izzivov, ki so pred nami, menim, da potrebujemo ministra brez listnice, ki bi bil odgovoren za izzive dolgožive družbe. To

bi bil dober signal, da postavljamo aktivno staranje in medgeneracijsko solidarnost v ospredje. S sprejetjem Strategije dolgožive družbe in ustanovitvijo Sveta smo storili prve korake. In pri vsem tem je izjemno vlogo imela tudi ZDUS. Verjamem, da je dolgoživa družba naša razvojna priložnost, res pa je, da časa za ukrepanje ni več veliko.

Vsi ti sistemski ukrepi, predlogi, zakoni pa najbrž ne bodo zadostovali. Poleg materialne stiske se starejši spopadajo tudi z osamljenostjo, neaktivnostjo. Kam se lahko zatečejo?

En uspešnejših projektov v zadnjem mandatu, ki je presegel tudi naša pričakovanja, je bila ustanovitev petnajstih večgeneracijskih centrov. Izkazali so se kot odlični za medgeneracijsko sodelovanje, vključevanje ranljivih skupin v družbo, in so primer dobre prakse sodelovanja med lokalno skupnostjo, občino in državo. Centri se širijo in ponujajo vsak dan nove aktivnosti. V Ljubljani sem obiskala jutranjo telovadbo, koliko energije in dobre volje že zjutraj. Nekateri so prišli le na kavo in klepet in dan je takoj lepši. Spomnim se na Jesenicah, so mi moški povedali, da se teh ženskih zadev, ki jih pripravljajo v njihovem večgeneracijskem centru, kot je recimo pletenje, ne bodo šli, zato so se domislili modeliranja z vnuki. Kako lepe zgodbe so se spletle. In na to smo res ponosni.

Vaše ministrstvo sofinancira več kot 150 socialno varstvenih programov. So med njimi tudi takšni, namenjeni prav starejšim?

Seveda! Več programov je večgeneracijskih. Za starejše pa bi izpostavila prav vaš program, ki ga naše ministrstvo sofinancira - Starejši za starejše. Tudi Evropska unija je prepoznala ta vaš projekt in ga nagradila. Ponosni smo, da lahko podpiramo tako mrežo prostovoljcev. Verjamem, da mora država vzpostavljati okvir podpornih sistemov, katerih pomemben, sestavni del so tudi organizacije civilne družbe, kakršna je vaša.

Glede na to, da program Starejši za starejše dosega dobre rezultate, kako vi kot ministrica gledate nanj? Bi podprli ZDUS pri pospešeni širitvi obsega dejavnosti? S tem bi seveda pomembno vplivali na oskrbo tistih, ki so še doma, a potrebujejo pomoč, saj bi tudi na ta način zmanjšali pritiske na odhod v dom.

Kar mi je pri programu posebej všeč, je, da pri njem upokojenki in upokojenke intenzivno sodelujete in ga izvajate. Tak projekt je mnogim, tudi nam za vzor in pomoč. Starejši poznate svoje prednosti, in omejitve. To, da stojite drug drugemu ob strani, je največ kar lahko naredite. S tem prispevate k boljšemu, aktivnemu, zdravemu neodvisnemu življenju v starosti. Zato tudi širitev vašega programa podpiram.

V ZDUS zagovarjamo stališče, da ni sprejemljivo, da se v času visoke gospodarske rasti pokojnine ne usklajujejo dosledno v skladu z določili sistemskega zakona.

Usklajevanje pokojnin je nujno za ohranjanje njihovih vrednosti v daljšem časovnem obdobju. Žal so v preteklem obdobju zaradi finančne krize interventni ukrepi posegali v usklajevanje, kar je povzročilo realno padanje pokojnin. Prav zaradi tega je pomembno, da v zadnjih treh letih ni bilo več vprašanje, ali uskladitev pokojnin z rastjo plač bo ali ne bo, ampak le, za koliko se bodo zvišale pokojnine. Gospodarska rast se mora poznati tudi v denarnicah upokojenecov. V zadnjih dveh letih je bila sicer uskladitev

"To, da stojite drug drugemu ob strani, je največ kar lahko naredite. S tem prispevate k boljšemu, aktivnemu, zdravemu neodvisnemu življenju v starosti. Zato tudi širitev vašega programa podpiram."

Ministrica je verižni eksperiment predstavil Stane Arh z DU Jesenice

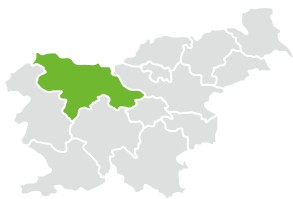
višja, kot bi bila po sistemski zakonodaji, ampak posledice neusklajevanja v preteklosti se še vedno poznajo. Vsak nesistemski poseg, žal, pušča daljnosežne posledice. Uskladitve pokojnin v prihodnje ne bi smele biti nikoli postavljene pod vprašaj z interventnimi ukrepi.

Kaj pa menite o naši zahtevi, da se mora odmera pokojnine od pokojninske osnove dvigniti vsaj na 62,5 %?

S socialnimi partnerji smo lansko poletje podpisali Izhodišča za prenovo sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Ključno izhodišče je, da bo javni pokojninski sistem tudi v prihodnje ostal najpomembnejši steber pokojninskega sistema. Pomemben cilj pa je tudi zagotavljanje ne samo finančno vzdržnega sistema, temveč tudi dostojnih pokojnin. V ta namen smo se dogovorili, da se postopoma dvigne razmerje med povprečno plačo in pokojnino na 70 %. Ker smo v tem mandatu sprejeli predlog ZDUS za odmero pokojnine najmanj 500 eur za polno pokojninsko dobo, pa to pomeni, da razmerje pri minimalni plači in najnižji pokojnini že danes predstavlja 80 %, kar je z vidika solidarnosti pravilno. Pokojninski sistem je najpomembnejši sistem socialne varnosti v državi in nujno je, da za polno pokojninsko dobo ljudem omogoča dostojno starost.

Hvala za pogovor in veliko uspeha na volitvah!

Črt Kanoni, foto MDDSZEM

GORENJSKA

Obiskali smo hotel Delfin

V začetku aprila se je vodstvo PZDU Gorenjske skupaj s Komisijo za turizem odločila popeljati predsednike gorenjskih DU na ogled hotela Delfin, da bi le ti v svojih okoljih spodbudili člane, da se v kar največji meri odločajo za letovanje v tem hotelu, ki je v njihovi lasti. Na izlet so povabili tudi naju s fotografom Ferdom Kikljem.

Pred foto objektivom na terasi Hotela Delfin

Ko smo se zjutraj odpeljali z Gorenjske, so nebo prekrivali težki sivi oblaki. Toda potem se je naredil krasen dan, poln dobre volje in vedrega razpoloženja. Kako tudi ne, že na avtobusu sta nas prijazno pozdravila predsednik PZDUG Zdravko Malnar in predsednica Komisije za šport Cveta Škopelja. v Izoli, v hotelu Delfin, pa so nas pričakali nasmejani in gostoljubni gostitelji. Direktorica Nina Golob nas je, po obveznem prigrizku in kavici, najprej povabila v Kneippov vrt, po katerem nas je popeljal vrtnar Sašo Mejak. »Ta vrt je poseben,« je dejal. »Ima dobro energijo in je narejen za to, da gostje, ko pridejo sem, uživajo.« Poučil nas je, da Kneippovo filozofijo sestavlja pet stebrov, ki so pomembni za zdravje telesa in duha: voda, zdrava prehrana, zelišča, gibanje in zdrav življenjski slog. Vse to je ujeto tudi v njihovem vrtu, skozi katerega vodi urejena krožna pot, ob kateri so poleg številnih zelišč, cvetočega travnika in zelenjavnega kotička, ki ponazarja zdravo prehrano, tudi korita za hladne oblive rok in nog. Obiskovalci se lahko sprehajajo, posedajo na klopcah ter uživajo v vonjavah številnih rastlin, hkrati pa tudi v sproščanju in pogovoru s prijatelji, kar vse vpliva na zdrav življenjski slog. Marsikaj zanimivega in uporabnega smo izvedeli o številnih zeliščih na vrtu, ki nas je vse prevzel, najbolj pa mi je ostala v spominu razlaga Saše glede rožmarina. Tega krasnega zelišča, ki je našlo mesto tudi v slovenski ljudski pesmi. »Če imate doma sadiko rožmarina in se zjutraj, ko se zbudite, slabo počutite, pobožajte rožmarin in njegov vonj, ki se oprime rok, inhalirajte ... To vam bo polepšalo dan, vas dvignilo in vam izboljšalo razpoloženje,« je dejal.

Nas je, dobrega razpoloženja, gospa Golob potem povabila v hotel, kjer nam je še enkrat zaželela prisrčno dobrodošlico v Izoli. Poudarila je, da je izredno vesela, da je gospod Malnar povzel pobudo in pripeljal predstavnike DU v hotel Delfin. »To je krasna priložnost, da lahko pokažemo, kako je pri nas v resnici. Rada rečem, da tako dobro, kot vi delujete po društvih, v pokrajini in kot

deluje Zveza v celoti, tako na koncu deluje hotel Delfin,« je dodala. Predsednica Komisije za turizem pri PZDU Gorenjske Cveta Škopelja si je kot poseben izziv, pri katerem ji bodo morala pomagati vsa društva, zadala nalogo, da bodo obisk z Gorenjske letos potrojili. Možnosti za to so. Predsednik Zdravko Malnar jo pri tem izzivu z veseljem podpira. Marsikaj smo izvedeli tudi o zelo pestri ponudbi v hotelu. Gostje si lahko privoščijo resnično veliko, od masaž do telovadbe, pa tudi za družabno življenje je dobro poskrbljeno, saj imajo kar tri plesne v tednu, folklorne nastope, pevske zборе, tombolo, organizirajo izlete in še marsikaj. Po predstavitvi smo si privoščili dobro kosilo, nato pa nekateri plavanje v hotelskem bazenu, večina pa sprehod po prekrasni izolski obali, nad katero je celo sonce posijalo. Pozno popoldne smo se, prijetno utrujeni, vendar polni krasnih vtisov in veseli, ker smo skupaj preživeli en čudovit dan, odpeljali nazaj na Gorenjsko. Po avtobusu je glasno odmevala slovenska ljudska pesem.

Za konec pa še to. Na plošči pred vhodom v Kneippov vrt je napis, pod katerega se je podpisal sam Sebastian Kneipp: »Kdor vsak dan ne posveti nekaj časa svojemu zdravju, bo slej ko prej vsak dan žrtvoval veliko časa za bolezen.« V hotelu Delfin je možnosti, da poskrbimo za svoje zdravje, zares veliko.

Slavica Bučan, foto Ferdo Kikelj

DU Šenčur in Tržišče podpisali listino o sodelovanju

Člani DU Šenčur in Tržišče so se prvič srečali konec lanskega decembra, ko so se Šenčurjani na pobudo svojega člana Francija Erzina, ki je že bil v Tržišču, odpravili na Dolenjsko, kjer so se malce drugače kot sicer, želeli posloviti od starega leta. Tam so jih gostoljubno sprejeli člani DU Tržišče in Občine Sevnica in med njimi so se spletle čvrste prijateljske vezi. Razšli so se z obljubo, da se še srečajo.

Na pobudo Janeza Sušnika, predsednika ZDUS in hkrati člana DU Šenčur, so se začeli dogovarjati o sodelovanju društev. Idejo so uresničili ob letošnjem prazniku Občine Šenčur. Prijateljsko srečanje članov obeh društev je bilo 19. aprila v Šenčurju. Domačini so gostom najprej predstavili nekaj znamenitosti, med drugim muzej, spomenik krompirju, ki ga v roki drži cesarica Marija Terezija, farno cerkev svetega Jurija, cerkvi svete Radegunde in Katarine v Srednji vasi, poslovno cono in Trbojsko jezero. Sledil je priložnostni program, ki ga je glasbeno obogatila skupina Jurjevi godci – tokrat v malce razširjeni zasedbi, dogodka pa so se poleg

Predsednika podpisujeta dogovor o sodelovanju

članov in predsednikov obeh društev udeležili še predsednik ZDUS, Janez Sušnik, predsednik PZDU Posavje Jožef Žnidarič, šenčurski župan Ciril Kozjek in podžupan Občine Sevnica, Janez Kukec. Predsednik DU Šenčur Ciril Sitar in predsednik DU Tržišče Vinko Sitar (*op., oba z enakim priimkom vendar nista v sorodu, niti se nista poznala*) sta pred koncem uradnega programa slovesno podpisala listino o sodelovanju, katere glavni cilj je vzpostaviti dolgoročno sodelovanje, ki bo temeljilo na medsebojnem razumevanju in spoštovanju. Z njo se podpisnika zavezujeata spodbujati razvijanje prijateljstva s skupnim organiziranjem srečanj na področju izobraževanja in usposabljanja, kulture, športa, turizma in humanitarnih dejavnosti. Dokument hkrati predstavlja temelj za bodoče sodelovanje in skupna prizadevanja za uresničevanje poslanstva in ciljev, ki so opredeljeni v dokumentih Zveze društev upokojencev Slovenije. Srečanje se je nato nadaljevalo ob kosilu in prijateljskem druženju, seveda pa ni manjkalo ne smeha, ne dobre volje.

Slavica Bučan, foto Franci Erzin

Revija pevskih zborov

Pokrajinska zveza društev upokojencev Gorenjske in Društvo upokojencev Kamnik, sta v soboto, 21. aprila v telovadnici Osnovne šole Toma Brejca v Kamniku, organizirala jubilejno, 10. revijo pevskih zborov GORENJSKI UPOKOJENCI POJEJO. Nastopilo je kar 14 zborov vsak s po dvema pesmima, na koncu pa je zadonela še skupna pesem, Po jezeru.

Uvodoma so zборе in gledalce pozdravili predsednik PZDU Gorenjske Zdravko Malnar, predsednik DU Kamnik Vinko Polak in v imenu kamniškega župana Marjana Šarca, tamkajšnja občinska svetnica in zborovodkinja Me PZ Kamnik, Karla Urh.

Pesem je tista, ki nam lepša vsakdan, ki nam prinaša sonce. S pesmijo najlažje izrazimo svoja čustva in razpoloženje. Morda smo prav zato Slovenci od nekdaj radi peli in bogatili zakladnico našega ljudskega izročila vse do danes. Med tistimi, ki skrbijo za to, da ne utonejo v pozabo, so tudi pevski zbori društev upokojencev. Zbore je ocenjevala komisija v sestavi: predsednica Damijana Božič Močnik, profesorica glasbe, zborovodkinja in pevka, ter članici Marija Orešnik, predsednica Komisije za kulturo pri ZDUS in Tanja Ahačič, članica DU Tržič. Po reviji je predsednica v imenu celotne komisije čestitala vsem zborom in jim zaželela še veliko prijetnih in uspešnih pevskih podvigov! Čeprav je bilo veselje prisluhniti vsem, so po oceni komisije prva tri mesta zasedli:

1. mesto: Me PZ DU Tržič, zborovodja Stane Bitežnik (zbor bo jeseni nastopil na republiški reviji v okviru F3ŽO

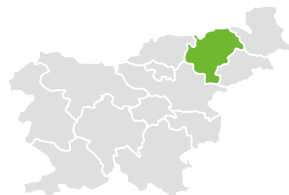

Zmagovalni pevski zbor DU Tržič med nastopom

2. mesto: Že PZ »Večerna zarja« DU Sl. Javornik – Koroška Bela, zborovodja Franci Richter,
3. mesto: Me PZ DU za Selško dolino - Železniki, zborovodkinja Minka Šmid.

Vsi zbori so dobili priznanje za sodelovanje, ki sta jim ga podelila Janez Šutar, predsednik Komisije za kulturo in tehnično kulturo pri Pokrajinski zvezi društev upokojencev Gorenjske in Nežka Zupan, tajnica Pokrajinske zveze. Gospod Šutar pa se je ob koncu tudi vsem zahvalil za sodelovanje.

Slavica Bučan, foto DU Kamnik

ZGORNJE PODRAVJE

Volilni zbor članov pokrajinske zveze DU Maribor

Kakšna bo usoda posmrtninskega sklada

Prostovoljci se na terenu soočajo s perečimi problemi starostnikov

Na volilnem zboru članov Zgornje podravske PZDU Maribor sredi aprila so udeleženci po izvolitvi novega predsednika zveze Edija Severja v vsebinski razpravi namenili veliko pozornosti problemom posmrtninskega sklada, ki je zaredel v velike finančne težave. »Kolikor je prihodkov, toliko je lahko odhodkov,« je dejal Janez Sušnik, predsednik ZDUS, in dodal: »V preteklosti so si nekateri iz tega sklada lepo delili denar, o njegovi dokončni usodi bomo govorili na našem zboru junija. Naši člani so namreč vanj redno vplačevali, a je denarja premalo, da bi ga lahko dobili vsi upravičenci, saj dolgoročno ni podprt s sredstvi.«

Eni od krajevnih organizacij, ki je napovedala, da je denar članov sicer zbrala, a ga, dokler dokončna usoda sklada ne bo znana, ne bo odvedla, pa je svetoval, naj tega ne stori, ker bo sicer še manj upravičencev lahko dobilo sredstva. Poleg posmrtninskega sklada je napovedal oživitvev pogrebninskega sklada, kar naj bi prispevalo k tehtnejšemu premisleku upokojencev o članstvu v upokojenski organizaciji. Janez Sušnik je pohvalil odločitev lokalnih društev upokojencev za včlanitev v pokrajinsko zvezo. »Naš cilj je druženje na vseh področjih, eden temeljnih ciljev pa je humanitarno delovanje. Veliko je društev, ki niso včlanjena v zvezo, a njihovi prostovoljci prav tako delajo na humanitarnem področju. Smo v zaključni fazi dogovorov o nezgodnem zavarovanju prostovoljcev, saj nesreča nikoli ne počiva,« je dodal. Gmotni položaj starejših, zdravstvo, sociala, bivalni standardi in humanitarno delo so temeljna področja delovanja upokojenske organizacije. Projekt Starejši za starejše uspešno poteka, trd oreh ostaja, kako se prijavljati na javne razpise lokalnih skupnosti in kako učinkovito predstaviti programe delovanja lokalnim oblastem. »V projekt je vključenih 33 društev, v Podravju se je priključilo pet novih društev. Vendar nekateri župani še vedno ne želijo dati podatkov o starejših od 69 let. Na terenu pa se soočamo s perečimi problemi. Na podeželju je za starejše po družinski tradiciji še nekako poskrbljeno, mnogo večji problemi so v mestih,« je povedala Slavica Golob, in apelirala na društva, naj pritegnejo čim več prostovoljcev. Zdra-

svstvena nereforma, neuspešno uvajanje demografskega sklada, nesprejem zakona o dolgotrajni oskrbi skrbijo starejšo populacijo tako močno, da je Branko Medik, predsednik DU Maribor Center, spomnil na »armado več kot 600.000 upokojencev. Če bo treba, bomo svoje nezadovoljstvo izrekli tudi na demonstracijah pred parlamentom. Veliko nas je in poslanci v parlamentu očitno potrebujejo našo pomoč od zunaj.«

Člani so potrdili finančno poročilo za lani in finančni načrt za leto 2018 ter na zaprtih listah (zaradi teritorialne zastopanosti) izvolili člane upravnega odbora, častnega razsodišča in kadrovske komisije. Z nekaj pripombami in spremembami so potrdili še statut PZDU Maribor.

Irena Ferluga, foto Viljem Šetar

Glasovanje na zboru članov je letos prvič potekalo z zelenimi in rdečimi glasovalnimi lističi.

Okrogla miza: »Status upokojencev/starejših v družbi«

Klub upokojenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve, Policije Maksa Perca Maribor je v sodelovanju z Zvezo Klubov Slovenije, v zadnjih dneh aprila v prostorih Kluba Policijske uprave Maribor, organiziral okroglo mizo na temo »Status upokojencev/starejših v družbi«.

Okrogle mize so se udeležili predsedniki in člani izvršnih odborov območnih klubov in vodstvo zveze klubov.

Na okrogli mizi so sodelovali: Janez Sušnik, predsednik ZDUS, Ivo Vajgl, poslanec v Evropskem parlamentu, Aleš Kenda, sekretar na MDDSZ, Srečko Felix Kroppe, višji predavatelj na Fakulteti za varnostne vede in Rafael Viltušnik, pomočnik direktorja PU Maribor.

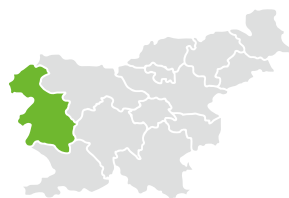
Sodelujoči so razpravljali o položaju upokojencev/starejših v današnji »moderni« in globalni družbi; enakosti pri staranju; medgeneracijskem sodelovanju in pomoči; o *dolgotrajni oskrbi* in obveznem zavarovanju za dolgotrajno oskrbo; »politiki« do starejših doma, v EU in svetu; obvladovanju sprememb pred in po upokojitvi; položaju v javnem zdravstvu in socialni oskrbi; zagotavljanju varnosti; kreativni in proaktivni vlogi v današnji družbi; sobivanju z delovno aktivnim prebivalstvom, posebej v družini; odnosu do upokojencev s strani zadnjega delodajalca; aktivnem delu (začasno in občasno delo); in o tem, ali so upokojenci/starejši resnično breme družbi, družini, sorodnikom ... **Janez Sušnik** je predstavil organiziranost in delovanje zveze, ki združuje več kot 500 društev in ima čez 230.000 članov. Poudaril je mednarodno dejavnost zveze v EURAG in EUROCARRERS ter dodal, da zveza uspešno izvaja nacionalne in mednarodne projekte s področja vseživljenjskega učenja, aktivnega staranja ter drugih dejavnosti, ki so v javnem interesu. Ob koncu je izpostavil nujnost po dvigu minimalne plače in usklajevanja pokojnin.

Ivo Vajgl je povedal, da se poleg mednarodne politike ukvarja tudi s problematiko staranja, revščine in varnosti starejših oseb v EU, ki pa se v Sloveniji še ne izboljšuje, kljub njeni gospodarski rasti.

Aleš Kenda je predstavil Strategijo dolgožive družbe s štirimi temeljnimi področji. Trg dela; Samostojno, zdravo in varno življenje vseh generacij; Vključenost v družbo; Oblikovanje okolja za aktivno staranje.

Rafael Viltušnik pa je predstavil kratko varnostno oceno z udeležbo starejših oseb kot žrtev kaznivih dejanj in prekrškov. Ta na srečo ni zaskrbljujoča. Kljub vsemu pa je opozoril na določene varnostne vidike in ukrepe, ki jih morajo upokojenci oziroma starejše osebe upoštevati pri vsakdanjem življenju in opravilih. Z razpravo oziroma okroglo mizo smo tudi upokojeni delavci Ministrstva za notranje zadeve, Policije, želeli opozoriti na težave upokojencev oziroma starejših oseb v današnji moderni družbi in povedati, da smo še vedno pomemben in aktiven člen tudi, ko še vedno lahko, ali celo moramo, skrbeti za svoje otroke in vnuke, čeprav bi moralo biti obratno. Zaradi tega se bomo upokojenci in starejši na eni strani še naprej borili za izboljšanje našega statusa, po drugi strani pa tudi za mlade, da se jim že sedaj omogočijo ukrepi na poti v dolgoživo družbo.

Jože Grah, foto Ivo Usar

SEVERNA
PRIMORSKA

Delavnica o uporabi divjih rastlin v prehrani

Po dolgi zimi je končno prišla pomlad. V društvu se nam je zdel primeren čas, da med nas povabimo Bojko Gorgijevo, da nam predstavi in opiše uporabo divjih rastlin in zeli v prehrani. Včasih se gospodinjke sprašujemo, kaj skuhati. Kuhanje je lahko velik izziv, če se odločimo čim več sestavin poiskati na vrtu, bližnjem travniku ali gozdu in iz tega pripraviti okusen predvsem pa zdrav obrok.

Pri tem pa nas morata voditi ljubezen in spoštovanje do narave. Vse zeli, katerih uporabo oziroma pripravo nam je ga. Bojka predstavila,

Kaj vse je okusno in zdravilno so obiskovalci spoznali na predavanju

rastejo v naši bližnji okolici in smo si jih lahko tudi ogledali (čemaž, pokalica, smrdljivka, trpotec, pljučnik, divja meta, divji timijan, bljušč, divji hmelj, lobodika, divji špargelj, dobra misel, smetlika, volčje jabolko, kopriva, rman ...). Njene dolgoletne izkušnje pri nabiranju, sušenju in uporabi divjih rastlin je objavila v njeni knjigi *Zelišča in gozdni plodovi v prehrani*. Srečanje smo sklenili z degustacijo njenih dobrot (čemažev kruh, čemažev pesto, čemažev namaz, regratove kapre, domač zeliščni čaj, regratovo marmelado ...). Predavanje je bilo zanimivo in poučno. Glede na odziv bi bilo smotno izobraževanja s podobnimi temami še organizirati.

Marija Marinič

Izlet v Zasavje in Posavje

Drugi teden v aprilu smo se člani DU Kanal odpravili na izlet v Zasavje in Posavje. Iz Kanala smo se odpravili ob sedmi uri zjutraj. Udeležba je bila zadovoljiva, zbralo se nas je skoraj štirideset. Naši člani so prišli skoraj iz vseh krajev in vasi naše občine. Dobri dve uri in pol smo rabili do Litije, seveda z vmesnim postankom in kavico na Lomu, kjer nas je v svoje roke vzel prijazen zgovoren vodič Cveto Gerčar.

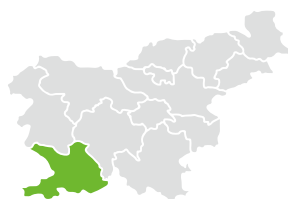
Najprej nas je seznanil z zgodovino Zasavja in Posavja ter tamkaj živečih ljudi, ki so se v glavnem ukvarjali z rudarstvom in s splavarjenjem lesa. Najprej smo se zapeljali do Trbovelj, kjer se nam je pridružila vodička, ki nam je samo mesto predstavila kar med avtobusno vožnjo. Zapeljali smo se mimo kolonije barak, tako so namreč imenovali »knapovska stanovanja« in smo si jih kasneje tudi ogledali, do muzeja rudarstva. Zaradi lažje organiziranosti samega ogleda smo se razdelili v dve skupini. Prva si je najprej ogledala muzej, druga pa barakarsko naselje rudarjev oz. kot jim tam pravijo knapov. Potem sta se skupini zamenjali. Na vhodu v muzej nas je sprejel lokalni vodnik v značilni rudarski uniformi. Uvodoma nas je seznanil s pravili in varnostjo pri delu. V tistem sprejemnem prostoru nas je opozoril na veliko stensko fresko, na kateri je uprizorjen knap pri svojem delu, kajti rudnik je vedno živel s kulturo. Predno smo vstopili v tako imenovani rov, smo si zaradi varnosti na glave nadeli čelade. Rudnik so pred leti zaradi nevarnosti zaprli, v muzeju, ki predstavlja dediščino rudarstva, pa smo si na vizualno atraktiven način s pomočjo najsodobnejše opreme ogledali delo rudarjev v rudniku: od miniranja, kopanja in nalaganja rude, separacije ind. Tudi škrate, ki se je včasih poigral s knapi in jim določeno stvar skril ali ukradel, vodič ni pozabil omeniti. Sledil je ogled dvoje starih rudniških stanovanj, opremljenih v dveh različnih obdobjih, prvo starejše – po prvi svetovni vojni in drugo nekoliko modernejše, trideset let kasneje, a še vedno

Spoznavanje knapovskega življenja je bilo poučno in zanimivo

skromno. Po končanih ogledih smo vsi skupaj zavili do bližnje gostilne »Mala malca«, kjer nas je čakalo pravo presenečenje. Tam nas je namreč pričakal predsednik društva upokojencev Trbovlje gospod Janez Malovrh, ki nas je ogovoril na čisto poseben način, v verzih (Priloga na koncu sestavka). Kmalu se nam je pridružil tudi njihov mešani pevski zbor. Zapeli so nam nekaj izbranih pesmi, mi pa smo seveda z navdušenjem prisluhnili njihovim ubranim glasovom. Miza, na zunanjem vrtu, omenjene gostilne se je šibila od njihovih značilnih jedi: funšterc, krumpentoč, jetna klobasa, kufe ... Po obilni malici smo pot nadaljevali do bližnje prodajalne Steklarne Hrastnik, kjer smo si po ugodni ceni kupili nekaj steklenih izdelkov. V pravem »knapovskem« okolju so nas pogostili z bogatim kosilom. Nato je sledila vožnja mimo Rimskih Toplic do Sevnice, rojstnega kraja Melanije Tramp. Ogledali smo si Sevnico, se v grajski kavarni posladkali s tortico »Melanija«, zatem pa se povzpeli na grad, kjer smo uživali v prekrasnem razgledu po dolini. V grajski kleti so nam postregli z izbranimi vini in salami tamkajšnjega okoliša. Polni lepih vtisov in novih doživetij smo se v večernih urah vračali proti domu. Na poti domov so nas ujele kaplje dežja, a te nam niso pokvarile vzdušja.

Besedilo in foto, Klelija Dolenc

**JUŽNA
PRIMORSKA**

DU Piran

Predsednici našega društva za socialna vprašanja se je porodila ideja, da naše društvo prvič organizira »garažno razprodajo« z dobrodelnim namenom za »malo Anjo«, občanko Lucije, ki je zbolela za levkemijo. Beseda je dala besedo in nekdanje socialne delavke pri Občini Piran (Nives, Neva in Irena) so ob pomoči predsednika DU in prostovoljcev Nataše, Stanke, Majde in Marije organizirali 20. aprila med 10.00 in 16.00 uro na tržnici v Luciji humanitarno akcijo.

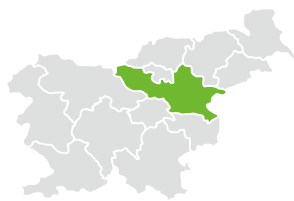
Dokazali so, da je v slogi moč, da je v upokojencih in občanah Pirana veliko humanitarnosti po pomoči šibkejšim ter pomoči potrebnim. S kratko akcijo so na stojnicah zbrali veliko oblačil, ki jih občani ne potrebujejo in so jih z zbiranjem prostovoljnih prispevkov za malo Anjo podarili tistim, ki jih potrebujejo. Z akcijo smo zbrali čez 300 €, ki jih bomo preko banke nakazali na TRR

Stojnice so privabile veliko radovednih pogledov

Rdečega križa Piran s pripisom za malo Anjo. Zahvalil bi se vsem prostovoljcem, ki so sodelovali v akciji, vsem občanom, ki so podarili oblačila in predmete, vsem, ki so nesebično z denarnimi sredstvi pomagali za izboljšanje zdravstvenega stanja mali Anji, Okolju Piran za nudenje brezplačne uporabe stojnic ter vsem, ki ste tisti dan in tudi naslednje dni dihali z nami.

Besedilo in foto, Zdravko Taškar

CELJSKO

Ob svetovnem dnevu zdravja

V Celju se je od 3. do 7. aprila zvrstila vrsta prireditev namenjena obeležitvi svetovnega dneva zdravja. Na njih so se predstavljala in sodelovala tudi Društva upokojencev celjske pokrajinske zveze.

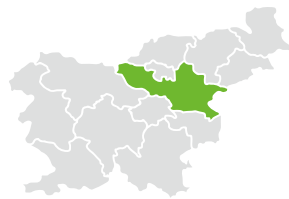
Osrednja prireditev pod naslovom Zdravje za vse 2018 je bila 7. aprila na Krekovem trgu. Na njej so sodelovala štiri DU iz celjske pokrajine, ki so se predstavljala v tehnični kulturi. To so bila DU Teharje, DU Nova vas, DU Škofja vas in DU Štore. Na kulturnem področju, na odprtem glasbenem odru, so sodelovala še društva: DU Ostrožno z vokalno skupino Sončnice, DU Dolgo polje z vokalno skupino Nepozabniki, DU Škofja vas z vokalno skupino Arclinski fantje, ter vokalno instrumentalna skupina Stari časi iz DU Rimske Toplice. S sodelovanjem na prireditvi je bil zadovoljen tudi predsednik PZDU Celje Silvo Malgaj, ki se je vsem sodelujočim iz PZDU

Karkoli počnemo z veseljem, to krepi naše zdravje in počutje

Celje iskreno zahvalil za njihov prispevek, ker je bil dogodek ob Svetovnem dnevu zdravja z njihovo pomočjo še bolj pester in bogat.

MBP, foto SM

OSREDNJE-SLOVENSKA

Spominčica vas vabi v svoj Alzheimer center

Spominčica – Alzheimer Slovenija, Slovensko združenje za pomoč pri demenci je dobila prostore za svoj Alzheimer center od Mestne občine Ljubljana, avgusta 2017. Vendar je zaradi pomanjkanja kadra center deloval bolj občasno. Jeseni pa se je ekipa Spominčice povečala za dve prostovoljki, ki sta v Alzheimer centru vsak delovnik, od 9. do 17. ure.

V podhodu Bežigrajska vrata pod Vilharjevo cesto, na koncu Železne ceste v Zupančičevi jami, kjer deluje Alzheimer center, lahko vsak, ki ga demenca kakorkoli zanima in zadeva, dobi informacije in gradivo, tako o delovanju Spominčice kot o bolezni – demenci. Mimoidoči pa si lahko tudi sami vzamejo zloženko in revijo Spominčica, ki so na voljo ob vhodu v Alzheimer center. Po tradiciji je vsak tretji četrtek v mesecu rezerviran za predavanja ali delavnico. Za vse tiste, ki že poznate redni četrtkov Alzheimer cafe Spominčice v gostilni Šestica in še prej v kavarni Union ter tiste, ki se boste Spominčici pridružili na novo, je gotovo koristna informacija, da Alzheimer cafe sedaj poteka v Alzheimer centru. Tudi sicer je v Alzheimer centru vsak delovnik živahno, saj se obiski posameznikov povečujejo, še več pa je tistih, ki si na svoji poti skozi podhod sami vzamejo zloženko in revijo. Čeprav zanimanje za Alzheimer center sicer pomeni, da je demenca tudi v Sloveniji bolezen sodobnega časa, ki povzroča stiske bolnikom in še bolj njihovim svojcem, pa so pri Spominčici veseli odziva ljudi. To namreč potrjuje njihovo pravilno odločitev, da odprejo Alzheimer center, ki bo še dodatno prispeval k ozaveščanju javnosti o tej neozdravljivi bolezni in predvsem k destigmatizaciji bolezni.

Tako bolnike kot njihove svojce je namreč še vedno sram zaradi bolezni in zaradi česar se težko, ali pa celo nočejo, soočiti z njo. Zato se lahko v Alzheimer centru oglasite tudi samo ali pa predvsem na pogovor. Dosedanja praksa Spominčice in sedaj tudi Alzheimer centra je pokazala, da svojcem veliko pomeni že sam pogovor o njihovi situaciji in stiskah.

Besedilo in foto, Jelena Stepanovič

Pogled na Alzheimer center

Turnir v futsalu

V športni dvorani Osnovne šole Sladki Vrh se je v soboto, 14. aprila 2018, devet (9) ekip aktivnih in upokojenih policistov pomerilo na turnirju v futsalu oziroma dvoranskem nogometu, ki ga je na pobudo Kluba upokojenih delavcev Ministrstva za notranje zadeve (MNZ) Maksa Perca Maribor organiziral klub v sodelovanju s Policijsko upravo Maribor.

Športni dogodek je imel tekmovalno, rekreativni in družabni značaj. Namen turnirja je bil medgeneracijsko sodelovanje in krepitev medsebojnih odnosov. Poslanstvo kluba je namreč tudi medsebojno povezovanje ter krepitev sodelovanja med upokojenimi in aktivnimi delavci policije. Na turnirju so sodelovale ekipe: PU Maribor (širši strokovni kolegij), PP Gorišnica, PP Podlehnik, PP Maribor-I, PP Maribor-II, PMP Gruškovje, PPIU in PP Šentilj,

PP Ptuj in ekipa Kluba Maksa Perca Maribor. Po odigranih 22 tekmah so zmagovalci turnirja postali člani ekipe PP Podlehnik, na drugo mesto se je uvrstila ekipa PMP Gruškovje, na tretje pa ekipa PP Maribor-II. Ekipe so prejele pokal Kluba Maksa Perca Maribor, ki jim ostaja v trajno last. Naziv najboljšega vratarja je pripadel Marku Klobasi iz ekipe PP Podlehnik, najboljši strelec je bil njegov ekipni kolega Peter Divjak, najboljši igralec turnirja pa Robert Pečnik iz ekipe PMP Gruškovje. Imenovani so prejeli pisna priznanja in praktična darila. Posebna zahvala gre vsem športnikom – nogometašem, ki so igrali v športnem duhu. Moštva so pokazala kvalitetno fizično pripravljenost, saj poškodovanih na turnirju ni bilo, kar je bil največji uspeh celotnega dogodka.

Besedilo in foto, Mirko Ploj

Tarok turnir na Šmarjetni gori

Na Šmarjetni gori nad Kranjem so izvedli šesti turnir posameznikov za DP v taroku. Med 147 igralci je bil najboljši Bregar iz KTK, pred Križaničem iz TMB. Od štirih Epicovih igralcev, ki imajo v svoji sredi tudi državnega prvaka Markiča, je bil najboljši Humar na 33. mestu. Po šestem turnirju še naprej vodi Drstvenšek, Markič pa je četrti.

Postojnski upokojeneci pa so zaključili s 15. tradicionalnim turnirjem v taroku, kjer je sodelovalo 13 igralcev. V zadnjem kolu je bil najboljši A. Stegel, vodja turnirja, končni zmagovalec pa je postal Edvard Progar, idejni oče in snovalec turnirja ter štirikratni zmagovalec. Za njim so se uvrstili: D. Bergoč, M. Grmek in S. Milavec. Najboljša igralka je postala Jožica Može. ŠD Epic pa je izvedlo še četrti turnir za klubski pokal, nastopilo je deset igralcev. Zmago je v žep pospravil državni prvak Alojz Markič, za njim pa so se zvrstili: Bojan Humar, Edvard Progar, Simona Bajc in drugi. Po 4. kolu turnirja vodi Matej Kraševac iz Cerknice pred Bojanom Humarjem, sledijo pa Markič, Progar, Tiselj in drugi. Peti turnir je potekal 8. maja, do zaključka redakcije pa uvrstitev še nismo prejeli. Več o izidih pa v junijski številki revije ZDUSPlus.

Edvard Progar, foto: Atelje Postojna

Dopisna strelska in invalidska liga

Postojnsko športno društvo Epic je na centralnem strelišču v Ljubljani izvedlo že 41. finale v dopisni strelski ligi ter 29. invalidski ligi. Letos je v disciplini zračna puška in pištola nastopilo okrog 200 strelcev vseh kategorij. Največ jih je bilo z Jesenic, Idrije, Škofje Loke in Trebnjega.

V 35 kategorijah so bili najštevilčnejši veterani

Prehodni pokal so letos osvojili Jeseničani pred Škofjo Loko in Idrijo. Pokal je prispeval Postojnčan Urban Ambrožič. Zanimivo, zlate medalje je osvojilo kar 31 strelcev in strelk. Daleč najboljša je bila Dr. Vesna Mele iz Ormoža, ki je nastopila tako s puško kot pištolo in osvojila pet kolajn, od tega tri zlate in dve srebrni. Odlična je bila tudi Daniela Budin Ravnič, ki je osvojila štiri kolajne, enako število jih je osvojil tudi Vlado Kržišnik iz Idrije. Naj še povemo, da sta po dve zlati kolajni osvojila Olga Knez, ki je sicer matičarka v Občini Sežana, ter amaterska novinarka Ivica Vukadin iz Trzina. Invalidi so se pomerili v 29. ligi in tokrat ni bilo na strelišču parolimpijske prvakinje Veselke Pevec, ker je zbolela. Je pa nastopil Franc Pintar Ančo, večkratni nosilec paraolimpijskih kolajn in slavil zmago s puško. Med društvi so bili najboljši Velenjčani pred Anhovskim Salonitom, posamično pa je blestel Velenjčan Jovanovič, ki je dosegel rekord lige. Tega so postavili še T. Kerčmar iz Bakovcev

ter V. Mele. Med invalidkami pa je slavila Pirančanka Petričeva. Najštevilčnejši so bili veterani, kjer so slavili Trebanjci pred Ločani in Idrijo. Posamično pa so se veselili Kužnik iz Litije, Cugelj iz Trebnjega, Demšar iz Škofje Loke ter Merljak iz Nove gorice.

Edvard Progar, foto arhiv ZDUS

Organizatorji državnih športnih iger v letu 2018

Komisija za šport, rekreacijo in gibalno kulturo je na 6. redni seji, dne 11. 4. 2018 opravila temeljit pregled vseh prispelih vlog za organizacijo Državnih športnih iger v letu 2018. Upoštevala je predloge in pogoje društev za organizacijo posameznega tekmovanja, pregled organizatorjev preteklih let in posebnosti (npr. pomembna obletnica) ter določila organizatorje DŠI po panogah in delegate:

Panoga	Organizator DU	PZDU	Termin tekmovanja	Delegat ZDUS
BALINANJE	DU Kranj	Gorenjska	druga polovica septembra	Jože Kozina joze.kocevje@gmail.com
KEGLJANJE	DU Kamnik	Gorenjska	19.-20. 09. 2018	Mihael Prosen miha.prosen@kks-kamnik.si
STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO	DU Žerjavčki Trzin	Gorenjska	15. 09. 2018	Stanislav Tomšič stanislav.tomsic@siol.net
ŠAH	DU Dravograd	Koroška	26. 09. 2018	Danijel Vovk danijel.vovk@t-1.si
LOV RIB S PLOVCEM	DU Velenje	Šaleška	12. 09. 2018	Franc Komac fkomac@siol.net
PIKADO	DU Litija	Zasavska	18. 09. 2018	Boris Zajc zajc.boris@gmail.com
KEGLJANJE S KROGLO NA VRVICI	DU Miklavž pri Ormožu	Spodnje Podravje	21. 09. 2018	Anton Praviček anton.pravicek@triera.net

Organizatorji bodo koncem meseca julija prejeli s strani ZDUS seznam upravičencev nastopa na Državnih športnih igrah, kajti PZDU morajo rezultate Pokrajinskih športnih iger posredovati do 15. julija tekočega leta. Prav tako bodo prejeli Pravila športnih iger Zveze društev upokojencev Slovenije ter Pravila posameznih športnih panog. Že sedaj opozarjamo organizatorje, da pazljivo pregledajo članske izkaznice, da ne bo po tekmovanju nepotrebnih zapletov.

Cenjene bralke in bralci

Maj je mesec ljubezni in mesec pomembnih praznovanj. V maju praznujemo obletnico velike zmage nad fašizmom ter nacizmom in osvoboditve, ki je postavila temelje za oblikovanje projekta miru, v današnjem času poznanega kot zvezo evropskih držav ali Evropsko unijo. Vsa ta obeležja so tudi priložnost, da za hip pomislimo na vrednote, ki so nam bile podane v izročilo in na katerih je utemeljena današnja evropska družina. Med drugim so to mir, solidarnost, enakost, sodelovanje, blaginja in vladavina prava ... Toda, ali so te vrednote res postale del našega vsakdana, ali pa so obstale le kot črke na papirju ustanovnih listin? Včasih se zazdi, da je tudi Evropa kljub velikim besedam in vznesenim čustvom v realnosti pozabila na človeka, na osamljene, pozabljene in socialno ogrožene, da je dala prednost interesom kapitala pred interesom ljudi. A ker je maj

mesec ljubezni in pozitivnih misli, želim, da bi se jutri zbudili v bolj človeško, bolj odprto Evropo, ki razume in sliši posameznika, ki razume potrebe varovanja okolja, pravilen odnos do hrane, vode, socialnih in delavskih pravic. V Evropi, ki bo razumela, da obstaja tudi svet starejših, ki imajo pravico do dostojnega staranja, do polne vključenosti v družbo, pravico do dolgotrajne oskrbe, tudi ali predvsem zato, ker so družbi in s tem Evropi že dali svoj pomemben in dragocen prispevek. Da bi se zbudili v Evropi, ki bo razumela, da so starejši vir znanja in modrosti, ki nam včasih tako zelo manjka, da ne bi ponavljali napak zgodovine. Spoštovane in spoštovani, v mesecu maju vam želim obilo pozitivne energije, modrih misli in ljubezni!

Lepo vas pozdravljam, dr. Igor Šoltes, Evropski poslanec

Fiat 1400 (in Fiat 1900)

Fiat 1400 (in Fiat 1900) sta bila v petdesetih letih prejšnjega stoletja paradna avtomobila tega italijanskega proizvajalca, ki sta bila v letih od 1950 do 1959 kar nekajkrat kozmetično izpopolnjena, sicer pa sta ohranila prvotno zasnovo, ki je luč sveta ugledala koncem prve petletke v nekdanji Jugoslaviji. Fiat 1400 je bil prvič predstavljen na avtomobilskem salonu v Ženevi, leta 1950. Tri leta kasneje pa so mu vgradili še dizelski motor z 1,9 litrskim agregatom, ki je tedaj pomenil pravo revolucijo. Zaradi priljubljenosti modela po vsej Evropi, ga

je proizvajal tudi španski SEAT (sploh prvi licenčni Fiatov avtomobil z oznako Seat 1400) in seveda tudi Kragujevska Crvena zastava z oznako Zastava 14000 BJ. Pod blagovno oznako Steyr 2000 pa je zapeljal z avstrijskih tekočih trakov v tovarni Steyer-Puch v Grazu, leta 1953. Morda kot zanimivost dodajmo, da je pred 65 leti to vozilo že imelo hidravlično sklopko in petstopenjski (!?) menjalnik, kar je bila prava redkost, imelo je sredinsko naslonjalo za roko, zmoglo pa je za tedanje čase neverjetnih 70 km/h. Tisto, kar danes predstavlja bri-

tanska televizijska oddaja Top Gear, je v petdesetih letih predstavlja prav tako britanska revija The Motor. Kar so avtomobilistični strokovnjaki zapisali v to revijo, je predstavljalo zakon, in če so bile ocene dobre (da ne rečemo odlične), je bila temu primerna tudi prodaja. Poglejmo, kaj so o fiatu 1400 zapisali v takratni izdaji revije The Motor, 9. septembra 1951: »... na Leisterskem letališču je to Italijansko »čudo« razvilo največjo hitrost 119,7 km/h in pospešilo od 0 – 100 km/h v 35,7 sekundah. Poraba goriva pri maksimalni obremenitvi je bila 11,7 litra ...« in ti podatki so bili dovolj, da se to vozilo na otoku ni nikdar pojavilo v specializiranih trgovinah. Niso pa pozabili dodati nekaj superlativov, kot »uspešna italijanska dovršenost, izredno vodljivo vozilo, tekoči sistem prestavnega mehanizma, presenetljivo tišina v kabini«. Čeprav je karoserija modela 1400 z lepimi in zaobljenimi deli predstavljala novost pri oblikovanju limuzin petdesetih let, vozilo v Evropi ni bilo taka uspešnica, kakršno si je nadejala družina Agnelli. V Italiji je bilo seveda drugače, saj so večino vozil s proizvodne palete pokupili od Catanie do Bolzana, od evropskih držav pa je Fiat 1400 še najtopleje sprejela Nemčija in pa seveda takratna FLRJ, kjer so za domači trg izdelali več kot 2.500 vozil.

EMA TIBAUT

EMA TIBAUT IN OSKAR SOVINČ

Na svoji poklicni poti, ki jo je opravljala na osnovni šoli, se je srečevala z mladimi, ki so poleg učenja kazali interes za kulturno dejavnost in od tod morda navdih za bogato kulturno dejavnost. Zahtevno pedagoško delo, še posebej na OŠ Veržej, ki so jo obiskovali otroci šolskega okoliša in učenci z osebnostnimi in vedenjskimi motnjami, je terjalo mnogo truda, odgovornosti ter specifičnih znanj, ki si jih je pridobila z dodatnim izobraževanjem iz specialne pedagogike. Poleg tega se je dodatno izobraževala na mnogih seminarjih. Za uspešno delo pri pouku materinščine je skupaj s svojo učenko v Beogradu prejela nagrado takratne države, pozneje pa še Plaketo dr. Milčinskega za uspešno strokovno delo. Čeprav je bila njena poklicna pot zahtevna in je terjala nenehno strokovno izpopolnjevanje ter osebno zavzetost, je bila vse do upokojitve zanimiva in uspešna, zato je napredovala in si pridobila naziv mentorica in svetovalka.

V Občini Veržej, kjer je bila kulturna dejavnost vedno zelo bogata in vsebinsko

raznolika, obiskovalci prireditev pa zelo zahtevni, je imela kultura dolgoletno tradicijo tudi zaradi imenitnih slovenskih umetnikov, kot so skladatelj Slavko Osterc, zgodovinar Fran Kovačič in drugi. Vsi ti in mnogi posamezniki so se trudili za kvaliteten razvoj ljubiteljske kulture.

Med kulturnimi dejavnostmi, ki jih je kulturno društvo pod njenim vodstvom organiziralo, so bili posebej odmevni vrhunski glasbeni večeri – Osterčevi večeri s profesionalnimi skupinami in posamezniki ter izbranimi ljubiteljskimi umetniki. Za kvaliteten projekt ji je ZKD Slovenije podelila Zlato plaketo, Ministrstvo za kulturo pa kvaliteten koncertni klavir.

Kaj kmalu je Ema Tibaut prevzela predsedstvo Zveze kulturnih društev štirih občin in še bolj zahtevno delo in skrb za ustvarjalno kulturno delo na širšem področju in se uspešno vključila v predsedstvo Zveze kulturnih društev Slovenije, kjer je delovala vse do lanskega leta. Kot dolgoletna predsednica ZKD si je nabirala bogate izkušnje in se veliko izobraževala na kulturnem po-

dročju. S strokovnim znanjem in s svežimi idejami in širokim poznavanjem ljubiteljske kulture je dosegala kvalitetne premike pri številnih kulturnih projektih. Ob številnih uspešnih sekcijah je v tem času namenila veliko skrbi še založniški dejavnosti: O Slavku Ostercu, Franu Kovačiču, prikazu razvoja ljubiteljske kulture in pomoč pri izdaji del posameznim literatom.

Z izdajo izbora literarnih del Glas srca so bralci spoznali, da ustvarjalnost ni dana le mladim, ampak tudi starejšim. Ema Tibaut se je aktivno vključila v kulturno dejavnost na republiški ravni in postala predsednica kulturne komisije pri ZDUS. Posamezni projekti so postali pravo kulturno gibanje. Mednje gotovo sodi likovna kolonija v Izoli, ki jo Ema Tibaut vodi že od leta 2006. Pozneje se je uresničila še želja mnogih in pred petimi leti je začela z delom tudi likovna kolonija v Rogaški Slatini, kjer so projekt sprejeli z odprtimi rokami. Kot vodja kolonije se ves čas zaveda, da si kultura utira pot z dejanji in nenehnim dokazovanjem ter s spoštovanjem dosežkov posameznikov in njihovega dostojanstva. Kot predsednica kulturne komisije in članica strokovnega sveta pri ZDUS nenehno razmišlja, kako lahko še prispeva in pritegne k aktivnemu preživljanju tudi druge starejše osebe. Tudi zato in predvsem spoznanje, da DU veliko prispevajo k ohranjanju kulturne dediščine, se je porodila misel za novi projekt na Festivalu za 3. življenjsko obdobje. Večer pesmi in plesa je vsebinsko obogatil kulturne festivalske prireditve. Za uspešno kulturno predstavitev je na f3žo prejela Priznanje ZDUS. Njena kulturna dejavnost je dokaz, da je človeku tudi v tretjem življenjskem obdobju potrebno kaj več kot materialna dobrina. Prav zaradi tega se kot prostovoljka aktivno vključuje v kulturno delo še danes, saj je polna idej in išče in išče nove izzive. Pravi, da se je vedno potrebno odzivati času, ki ga živimo.

Magični lik 1 (vodoravno in navpično)

1. Satirik Jurič, 2. Organ države 3. zdravilna rastlina,
4. oteklina, zadebeline 5. Muslimansko ime

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Magični lik 2

1. Igralka Cathrine, 2. skakalna legenda (Janez),
3. azijsko gorovje, 4. Mesto v Turčiji, 5. lahek čoln

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Rešitev iz prejšnje številke:

1. lik vodoravno in navpično 1. Pagat,, 2. April, 3. Gruda, 4. Aidan, 5. Tlany

2. lik vodoravno in navpično 1. Makak 2. Aorta, 3. Kreol, 4. Atona, 5. Kalan

POMEMBNEJŠI DNEVI V JUNIJU 2018

4. junij – Mednarodni dan nedolžnih otrok žrtev nasilja

Zgrožena zaradi ogromnega števila nedolžnih palestinskih in libanonskih otrok žrtev izraelskega nasilja se je 19. avgusta 1982 Generalna skupščina na nujnem zasedanju na temo Palestine odločila 4. junij razglasiti kot mednarodni dan nedolžnih otrok žrtev nasilja.

5. junij – Svetovni dan okolja

Z resolucijo 2994 (XXVII) je 15. decembra 1972 Generalna skupščina določila 5. junij za svetovni dan okolja. S tem dejanjem je želela povečati zavedanje javnosti o potrebi ohranjanja in izboljševanja okolja. Na ta dan so istega leta odprli OZN konferenco o človekovem okolju v Stockholmu, glavni rezultat je bila ustanovitev Okoljskega programa OZN (UNEP).

17. junij – Svetovni dan boja proti suši in širjenju puščav.

Svetovni dan boja proti suši je leta 1995 določila Generalna skupščina. Na ta dan so leto prej sprejeli Konvencijo OZN o boju proti dezertifikaciji. Skupščina je pozvala države naj se na ta dan trudijo povečevati zavedanje o potrebi po mednarodnem sodelovanju v borbi proti širjenju puščav in obveščajo o samih posledicah suše.

20. junij – Svetovni dan beguncev.

4. decembra je Generalna skupščina opozorila, da bo leta 2001 potekala petdeseta obletnica od sprejetja konvencije, ki je določila status beguncev. Afriška unija, ki na isti dan slavi afriški dan beguncev, se je strinjala, da lahko Generalna skupščina določi svetovni dan beguncev na isti dan.

23. junij – Dan javne službe Združenih narodov.

Generalna skupščina je 20. decembra 2009 določila, da se bo 23. junij letno slavil kot dan javne službe Združenih narodov. Države članice so pozvane naj na ta dan organizirajo posebne dogodke, s katerimi bi se poudaril prispevek javne službe v procesu razvoja.

26. junij – Mednarodni dan proti zlorabi drog in nezakonitemu prometu s prepovedanimi drogami

Generalna skupščina se je leta 1987 odločila, da bo 26. junij postal mednarodni dan proti zlorabi drog in nezakonitemu prometu s prepovedanimi drogami. S tem je želela izkazati svojo odločnost in pripravljenost povečati aktivnosti ter sodelovanje pri doseganju cilja za družbo brez drog. To je skupščina naredila na dan 7. decembra, po tem ko je dobila priporočilo mednarodne konference proti zlorabi drog in nezakonitemu prekupčevanju, ki je 26. junija sprejela širok interdisciplinaren osnutek o prihodnjem boju proti zlorabi drog.

26. junij – Mednarodni dan v podporo žrtvam mučenja

Leta 1997 je Generalna skupščina na priporočilo ekonomskega in socialnega sveta razglasila 26. junij za mednarodni dan v podporo žrtvam mučenja. Skupščina je izrazila željo, da bi mučenje čim prej izginilo ter da bi leta 1984 sprejeta konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim čim bolj učinkovito delovala.

Odgovarja dr. Sveto Vitorović, specialist interne medicine

Spoštovani dr. Vitorović

Star sem 77 let in od novega leta naprej vse bolj zaznavam, da izgubljam čutila za okus. Kislost (vložene kumarice) še nekako prepoznavam, sladko ali grenko pa mi predstavlja veliko težavo. Ne morem si predstavljati, ko si pripravim grenivko, pa z grozo opažam, da uživam sadež brez meni značilnega okusa. Vse skupaj se je začelo po hudi angini, ki sem jo prebolel v začetku meseca decembra. Več kot dva meseca sem imel močno obložen jezik z rumeno zeleno oblogo, ki pa se je zdaj spremenila v temno, hrapavo oblogo, skoraj črne barve.

Hvala za odgovor, Miran

Spoštovani gospod Miran,

Žal, niste mi povedali v vašem pismu, kakšne vrste je bila vaša angina. Namreč, pri bakterijski obliki so vedno potrebni antibiotiki. Poznamo pa tudi virusne angine, pri katerih so le - ti neuspešni. Tudi obloga na jeziku ni čisto značilna za bakterijsko obliko angine, saj so tam prizadete bezgavke (mandlji), ki so obložene z belimi oblogami. Pri virusni obliki pa je bolj prizadet nebni lok, na katerem se pojavijo belkaste pege. No, sedaj pa k jeziku. Prizadet jezik z oblogami mora pogledati zdravnik. Verjetno gre za vnetje sluznice jezika (glositis), ki ima lahko več razlogov. V tem primeru so prizadete tudi čutne strukture (brbončice), ki so sestavni del povrhnjice jezika. Izguba občutka za okuse pa je lahko tudi dogajanje po prebolelih virozah. In zdaj najboljše-obe stanji sta reverzibilni, kar pomeni, da se funkcija čutnic za okuse načeloma vrne. Če si boste pomagali (grgrali) še krajši čas z domačimi zdravili, (antiseptične raztopine, žajbelj in podobno) ne bo nič narobe. Pazite tudi na pravilno ne dražečo prehrano in uživajte dovolj vitaminov. V kolikor ne bo nič boljše v kakšnem mesecu, pa bo vendarle potreben obisk pri otologu.

Spoštovani doktor!

Stara sem 72 let. Moji domači, pa tudi moje prijateljice me poznajo kot osebo, ki jo je odlikoval lep, skoraj kaligrafski rokopis. Še ko sem bila aktivna na delovnem mestu v enem od večjih slovenskih podjetij, so se vodilni vedno obračali name, da sem spisala priznanja, zahvale ali diplome, za moje sodelavke ali sodelavce. Zadnje čase pa opažam, da me tako imenovana »fina motorika« pušča na cedilu. Roka mi kar uide izpod kontrole. Namesto da bi črko artikulirala kot se jo mora, mi roka kar zdrsne in gre po svoje in moje pisanje vse bolj spominja na kracanje kot pa na pisanje. Precej moteče mi je to dejstvo zato, ker sem vedno, kadar sem odšla na kak izlet, napisala nekaj razglednic s pozdravi, zdaj pa me je strah napisati preprosti besedi »Lep pozdrav...« ker ne vem, kaj se bo izcimilo iz take namere. Hvala za vaš odgovor, Angelca

Spoštovana gospa Angelca,

kako lepo je videti čistopise, ki so skorajda kaligrafski. Z leti se naša pisava spreminja, saj je ta odvisna od več dejavnikov. Predvsem gre za stalno vajo, na drugi strani pa se naša grafo-motorika z leti slabša. »Kracanje«, kot vi temu pravite, ima vzrok predvsem v slabšem nadzoru gibov, ki jih naši možgani povezujejo z motoričnimi ploščicami v mišičju in vidom ter nato določajo gibe. Normalno je, da se zato pisava z leti spremeni, saj je to tudi del povsem normalnega (in z leti pričakovanega) upada naših funkcij. Drug, bolj žalosten vzrok temu, pa so nevrološke bolezni. Najpogosteje gre za Parkinsonovo bolezen in demenco ter stanja po kapeh, ko je prizadet motorični del možganov. Hvala bogu, vi takih bolezni ne opisujete. Predlagam vam, da zaenkrat nekoliko več vadite. V kolikor pa bi se stanje še slabšalo, obiščite svojega zdravnika in morebiti nevrologa, ki bo poskušal ugotoviti vzroke »slabi« pisavi.

Vaša vprašanja za ZDUS-ovo ambulanto nam pošljite na naslov **ZDUSPlus, Kebetova 9, 1000 Ljubljana**, ali po e-pošti urednistvo@zdus-zveza.si. Odgovore na vaša vprašanja boste lahko prebrali v eni od naslednjih števil revije. V primeru podvajanj vprašanj si uredništvo pridržuje pravico prednostnega izbora.

Foto: iStock

Z ZDUSom in Zavodom Zaupanje na Čarobno simfonijo – nepozaben dan v arboretumu Volčji Potok

Spoštovane članice in člani ZDUSA!

27. maja 2018 v Arboretum Volčji Potok prihaja dogodek, ki ga nikakor ne smete zamuditi! Dogodek za generacijo 40+, na katerem ne bo manjkalo kulinarike, aktivnosti za preživljanje prostega časa in nasvetov za zdrav način življenja. Na odru vas pričakuje bogat glasbeni program z znanimi slovenskimi izvajalci, med katerimi so tudi Pepel in kri, Nuša Derenda, Alenka Gotar, Slavko Ivančič, Ansambel Anžeta Šuštarja, pevski zbori ki delujejo v okviru ZDUS, folklorne skupine in mongi drugi. Omeniti moramo tudi **predstavitveni prostor ZDUS, kjer se boste lahko informirali o vseh aktivnostih in akcijah ZDUS, si ogledali njihove rokodelske izdelke in poklepotali z aktivnimi člani. ZDUS in Zavod Zaupanje** vam prip-

ravljata posebno ponudbo: Vstopnino in okusen obrok s pijačo, da boste lahko ves dan preživeli v prekrasem ambientu Arboretuma Volčji Potok. Za obrok bo poskrbelo gostinstvo Kaval Group. Za vas bodo pripravili tri okusne jedi, med katerimi lahko izbirate:

- prava primorska fritalja
- krepčilna jed na žlico s kruhom
- polovica prave kranjske klobase s hrenom in kruhom

Ob jedi dobite 1 dcl vina ali 0,5 l vode.

Paketna ponudba ob včlanitvi (le - ta je brezplačna!) v Klub Čarobna simfonija je na voljo članom ZDUS ob predhodni prijavi na spletni strani www.carobnasimfonija.si ali na dogodku samem. Paketna ponudba zajema vstopnino v Arboretum Volčji Potok, obrok in

pijačo za ceno 11, 6 eur. Če pa želite svoje želodčke razvajati drugače, se lahko oglasite pri ostalih gostinskih ponudnikih. V tem primeru poravnate samo vstopnino v višini 6, 8 eur, ob včlanitvi v Klub Čarobna simfonija. Vsi, ki se brezplačno včlanijo v Klub, prejmejo tudi paket presenečenja. Več o samem dogodku, programu, nastopajočih in aktivnostih si lahko preberete na spletni strani www.carobnasimfonija.si.

Vljudno vas vabimo tudi na Igre rož; dogodek, ki bo potekal v Kamniku, od 25. maja do 3. junija 2018. V sklopu tega dogodka bodo potekale tudi brezplačne delavnice v Arboretumu Volčji Potok, pričakuje pa vas tudi bogat spremljevalni program.

Pridobi si upokojevsko kartico in prejmi darilo.

Za posebne popuste smo se dogovorili samo za člane in članice kartice Diners Club ZDUS.

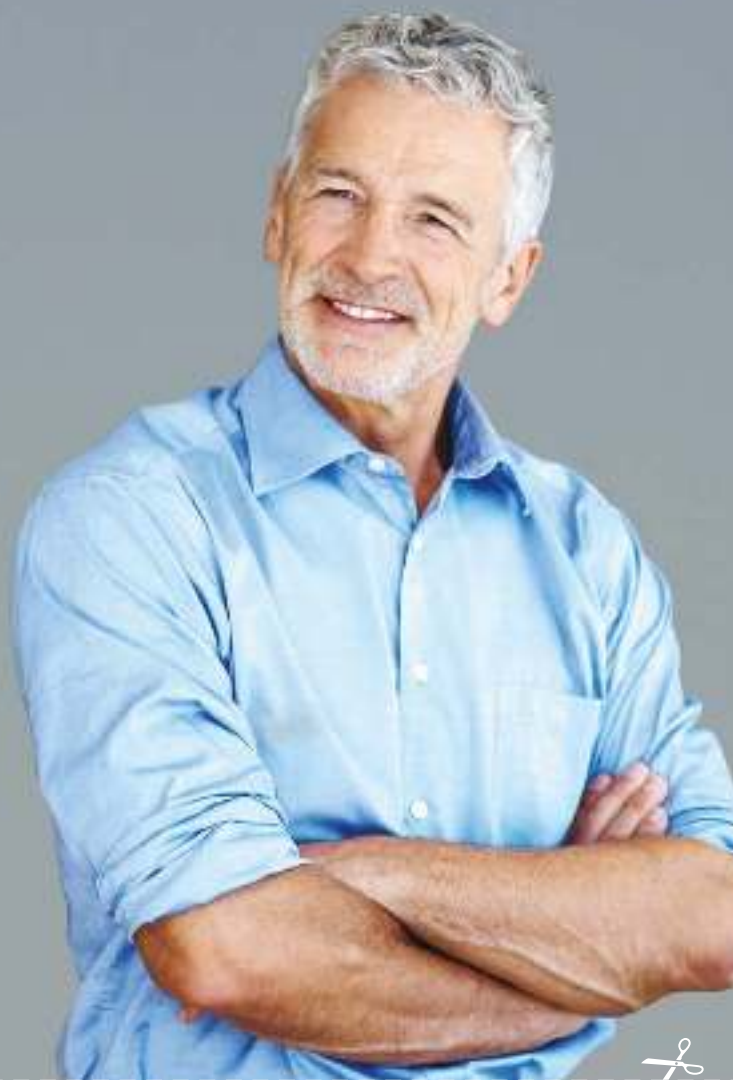
Hotel Delfin (plačilo nastanitve)
– nakup na **do 6 obrokov**.

Big Bang (bela tehnika, računalniki, telefoni ...)
– nakup na **do 36 obrokov in do 20 % popusta**.

Thermana Laško (plačilo nastanitve)
– plačilo **do 12 obrokov in do 30 % popusta**.

Tosama (plačilo izdelkov) – **do 10 % popusta**.

In na še drugih prodajnih mestih ...

PRIJAVNICA:

Da, želim kartico Diners Club ZDUS.

Ime in priimek:

Tel.:

E-pošta:

S podpisom soglašam, da Erste Card, d. o. o., navedene podatke obdeluje z namenom posredovanja ponudbe za kartico Diners Club ZDUS in s tem namenom z menoj vzpostavi stik na navedeni telefonski številki oziroma elektronskem naslovu.

Podpis prosilca:

X

Želim darilni bon SPAR v vrednosti 20 EUR.

Izpolnjeno prijavnico prepognite, zalepite in pošljite na Erste Card d.o.o., Dunajska 129, 1000 Ljubljana ali skenirano pošljete prek elektronske pošte na naslov: prijavnica@erstecard.si.